

Zespół Szkół

Architektoniczno-Budowlanych
w Krakowie

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED KRZYWDZENIEM

- wersja zupełna-

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I.....	4
WPROWADZENIE.....	4
PODSTAWY PRAWNE.....	5
PODSTAWOWE TERMINY	5
ROZDZIAŁ II.....	7
POLITYKA - Organizacja/Instytucja ustanowione i wprowadzone w życie standardy polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem.....	7
STANDARD I.....	7
STANDARD II.....	7
STANDARD III.....	9
STANDARD IV.....	9
STANDARD V.....	10
STANDARD VI.....	10
STANDARD VII.....	11
STANDARD VIII.....	11
ROZDZIAŁ III.....	13
Personel - ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY UCZNIEM A PERSONELEM SZKOŁY	13
3.1 Zasady zatrudniania pracowników w szkole oraz dopuszczania innych osób do kontaktu nad małoletnim	13
3.2 Zasady bezpiecznych relacji małoletnich i personelu szkoły.....	14
3.3 Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy małoletnimi, w tym zachowania niedozwolone	19
3.4 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi	23
3.5 Zasady ochrony wizerunku małoletniego	25
3.6 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich	26
ROZDZIAŁ IV.....	28
ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO.....	28
4.1 Definicja przemocy domowej	28
4.2 Rodzaje przemocy domowej i ich charakterystyka	28
4.3 Zgłaszanie stosowania przemocy domowej przez małoletniego	30
4.4 Zgłaszanie podejrzenia przemocy domowej lub jej stosowania przez pracownika szkoły	30
4.5 Zgłaszanie podejrzenia przemocy domowej lub jej stosowania przez osoby z zewnątrz	31
4.6 Wstępna diagnoza i ocena sytuacji osoby krzywdzonej	32
4.7 Uzasadnienie do uruchamiania procedury „Niebieskie Karty”	32
4.8 Procedura „Niebieskie Karty”	33
4.9 Zalecenia do prowadzenia rozmowy z ofiarą przemocy domowej	35
4.10 Zasady i procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”	38
4.11 Zasady i procedury postępowania w przypadku informacji o dostępie przez małoletniego do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych	40

4.12 Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia ucznia przestępczością i demoralizacją	42
ROZDZIAŁ V.....	45
5.1. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów oraz sposób dokumentowania tej czynności.....	45
5.2 Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich.	45
5.3 Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji	45
5.4. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia	46
5.5 Udostępnianie „Standardów ochrony małoletnich”	47
5.6 Zasady przeglądu i aktualizacji standardów	48
Załączniki	49
Załącznik 1:	Wzór oświadczenia o niekaralności.
Załącznik 2:	Oświadczenie od pracowników o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w standardach ochrony małoletnich.
Załącznik 3:	Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia małoletniego oraz przetwarzanych danych osobowych.
Załącznik 4:	Anonimowa ankieta monitorująca standardy ochrony dzieci.
Załącznik 5:	Monitoring standardów – ankieta dla uczniów
Załącznik 6:	Oświadczenie opiekuna małoletniego o zapoznaniu się z obowiązującymi standardami ochrony małoletnich.
Załącznik 7:	Karta zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego.
Załącznik 8:	Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy domowej wobec małoletniego.
Załącznik 9:	Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania.
Załącznik 10:	Wzór formularza „Niebieska Karta – A”
Załącznik 11:	Wzór formularza „Niebieska Karta – B”
Załącznik 12:	Wersja skrócona dla uczniów
Załącznik 13:	Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich w szkole
Załącznik 14:	Rejestr zdarzeń podejrzenia o krzywdzenie.

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich.

„Standardy ochrony małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw. Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających skuteczniejszą ochronę małoletnich przed krzywdzeniem.

W konstruowaniu „Standardów ochrony małoletnich” przyjęto następujące założenia:

1. w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie nie są zatrudniane osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu małoletnich,
2. wszyscy pracownicy potrafią zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencje w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy,
3. podejmowane postępowanie nie może naruszać praw dziecka, praw człowieka oraz bezpieczeństwa danych osobowych,
4. małoletni wiedzą, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami,
5. małoletni wiedzą, do kogo zwracać się o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych i czynią to mając świadomość skuteczności podejmowanych działań,
6. rodzice poszerzają wiedzę i umiejętności o metodach wychowania bez stosowania przemocy oraz potrafią uczyć zasad bezpieczeństwa,
7. prowadzone postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich jest zorganizowane w sposób zapewniający im skuteczną ochronę,
8. działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane oraz monitorowane i poddawane okresowej weryfikacji przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Uwzględniając powyższe założenia - niniejszy dokument określa standardy ochrony małoletnich stanowiące zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia ich bezpieczeństwa. **Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska.**

PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne, na podstawie których oparte są Standardy Ochrony Małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie:

1. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606);

2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870);
5. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900);
7. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781);
8. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012, poz. 1169).

PODSTAWOWE TERMINY

Ilekróć w niniejszych Standardach jest mowa bez bliższego określenia o:

1. **Dyrektorze Szkoły, Dyrektorze** - należy przez to rozumieć Dyrektora Zespołu Szkół Architektoniczno-Budowlanych
2. **szkole, jednostce** - należy przez to rozumieć Zespół Szkół Architektoniczno-Budowlanych;
3. **pracowniku** - należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
4. **partnerze współpracującym ze Szkołą** - należy przez to rozumieć osoby wykonujące zadania zlecone na terenie Szkoły na mocy odrębnych przepisów (np. pielęgniarka i inne osoby);
5. **małoletnim** - należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
6. **opiekunie prawnym małoletniego** - należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowienia o małoletnim, w szczególności jego przedstawiciela ustawowego;
7. **przedstawicieli ustawowym** - należy przez to rozumieć rodzica bądź opiekuna posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawnego (osobę reprezentującą dziecko, ustanowioną przez sąd, w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska lub gdy rodzice nie żyją);
8. **zgodzie opiekuna małoletniego** - należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
9. **krzywdzeniu małoletniego** - należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Szkoły lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniechywanie;
10. **danych osobowych ucznia** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia Zespołu Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie;
11. **osobie odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich** - należy przez to rozumieć wyznaczonego przez dyrektora Szkoły pracownika sprawującego nadzór nad realizacją niniejszych Standardów;
12. **osobie odpowiedzialnej za Internet** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez dyrektora Szkoły pracownika, sprawującego nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie Szkoły oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie.

ROZDZIAŁ II

POLITYKA

ORGANIZACJA / INSTYTUCJA

Ustanowione i wprowadzone w życie standardy polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem

STANDARD I

Pracownicy szkoły, małoletni, ich rodzice oraz opiekunowie prawni znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) dokument „Standardy ochrony małoletnich” został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606)
- b) zapoznano z nim personel Zespołu Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie, rodziców / opiekunów prawnych małoletnich oraz małoletnich i wprowadzono do stosowania w Szkole
- c) dokument opublikowany jest na stronie internetowej Szkoły, dostępny w sekretariacie Szkoły, bibliotece szkolnej, u pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa oraz w pokoju nauczycielskim
- d) dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne
- e) informacje o treści dokumentu upowszechniane są wśród pracowników szkoły
- f) dokument omawiany jest na najbliższym zebraniu z opiekunami uczniów w danym roku szkolnym. Nauczyciel daje opiekunowi do podpisania oświadczenie, że zapoznał się ze Standardami. Opiekun w oświadczeniu może zaproponować swoje sugestie. Jeśli takie się pojawią, nauczyciel przekazuje je osobie odpowiedzialnej za realizację Standardu. Oświadczenie stanowi *Załącznik 5* do niniejszych Standardów
- g) nauczyciele, wychowawcy na lekcji wychowawczej mają obowiązek zapoznania uczniów ze Standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli go zrozumieć, niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej
- h) publikacja dokumentu spełnia wymogi Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

STANDARD II

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w szkole.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) w szkole zatrudnia się personel po wcześniejszej weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym, Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, a w przypadku stanowisk pedagogicznych dodatkowo w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych.
- b) w przypadku zatrudnienia obcokrajowców osoba ubiegająca się jest obowiązana przedstawić wydruk z rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im

czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych poprzez oświadczenia o niekaralności.

- c) Dyrektor szkoły określa organizację, stosowanie i dokumentowanie działań podejmowanych w ramach procedur określonych w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich”
- d) pracownicy szkoły są świadomi swoich praw oraz odpowiedzialności prawnej ciążącej na nich za nieprzestrzeganie standardów ochrony małoletnich
- e) w szkole prowadzona jest systematyczna edukacja wszystkich pracowników z zakresu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, a w szczególności:
 - 1) rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich
 - 2) procedur interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia, a także posiadania informacji o krzywdzeniu
 - 3) dokumentowania podejmowanych działań związanych z ochroną małoletnich
 - 4) znajomości praw dziecka, praw człowieka oraz zasad bezpiecznego przetwarzania udostępnionych danych osobowych
 - 5) odpowiedzialności prawnej za zdrowie i życie powierzonych w opiece małoletnich
 - 6) procedury „Niebieskie Karty”
 - 7) bezpieczeństwa relacji całego personelu z małoletnim, uwzględniającą wiedzę o zachowaniach pożądanych i niedozwolonych w kontaktach z nim.
- f) w szkole prowadzi się systematyczną diagnozę czynników ryzyka i czynników chroniących poczucie bezpieczeństwa, a w szczególności w obszarach relacji: między pracownikiem szkoły a małoletnim, małoletnich, poczucia bezpieczeństwa psychofizycznego, z uwzględnieniem zagrożeń środowiskowych (poszanowanie odmienności, równość i sprawiedliwość w przestrzeganiu ogólnie obowiązujących zasad, podmiotowe traktowanie)

STANDARD III

Szkoła oferuje rodzicom / opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) w szkole znajduje się tablica informacyjna (tablica ogłoszeń) dla rodziców, gdzie umieszczone są dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych
- b) na stronie internetowej szkoły oraz w mediach społecznościowych publikowane są przydatne informacje na temat: wychowania dzieci bez przemocy, ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem, zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w Internecie oraz możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych
- c) rodzice mają dostęp do obowiązujących w szkole „Standardów ochrony małoletnich”, gdzie znajdują się procedury zgłaszania zagrożeń
- d) szkoła umożliwi rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez organizację warsztatów, konsultacji indywidualnych, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami oraz z zakresu wychowania pozytywnymi metodami wychowawczymi, bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego dziecka.

STANDARD IV

Szkoła zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) szkoła oferuje edukację w zakresie praw dziecka, człowieka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem. Upowszechniane są materiały zawierające: informacje na temat praw dziecka / praw człowieka, informacje na temat ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem, informacje z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej, informacje na temat zagrożeń bezpieczeństwa dzieci w Internecie
- b) małoletni mają dostęp do informacji do kogo mogą się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania
- c) w szkole dostępne są materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka, ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broшуry, ulotki, książki)
- d) w szkole wyeksponowane są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

STANDARD V

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia skuteczną ochronę.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) określono procedury interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego
- b) postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym (poczucie krzywdy, poniżenia, zagrożenia, wstydu)
- c) w szkole ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy
- d) w szkole wskazano osobę odpowiedzialną za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadomienie sądu opiekuńczego oraz wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”
- e) w szkole wskazano osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia. Informacja o osobie przyjmującej zgłoszenia jest upowszechniona na stronie internetowej oraz na tablicy ogłoszeń w szkole
- f) podmioty postępowania uprawnione do przetwarzania danych osobowych uczestników postępowania w sprawach krzywdzenia małoletnich przestrzegają Polityki Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych, obowiązującej w szkole (RODO).

STANDARD VI

W szkole wzmacniane jest poczucie bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) w szkole opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem
- b) w szkole określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
- c) w szkole opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalanymi w innej formie
- d) w szkole opracowano i wdrożono procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach: przemocy domowej oraz cyberprzemocy
- e) w szkole opracowano i wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”
- f) pracownicy szkoły realizują plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

STANDARD VII

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) w szkole prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich
- b) osoba upoważniona do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składa oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązana jest do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych
- c) w procedurze „Niebieskie Karty” stosowane są wzory Kart „A” i „B” oraz kwestionariusze rozpoznania przemocy domowej
- d) obieg dokumentów w sprawach związanych z krzywdzeniem małoletnich określa Instrukcja Kancelaryjna
- e) zasady przechowywania dokumentacji ujawnionych incydentów lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu jest zgodny z Instrukcją Archiwizacyjną

STANDARD VIII

Szkoła monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

- a) przyjęte zasady i realizowane procedury ochrony małoletnich są weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.
- b) w ramach kontroli zasad i praktyk ochrony małoletnich szkoła pozyskuje opinie małoletnich oraz ich rodziców lub opiekunów prawnych.

- c) do weryfikacji dokumentacji wykorzystywane są wnioski z kontroli „Standardów ochrony małoletnich” przez uprawnione do kontroli podmioty zewnętrzne
- d) zasady monitoringu oraz termin, zakres i sposób kontroli określa dyrektor szkoły.

ROZDZIAŁ III

PERSONEL

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY UCZNIEM A PERSONELEM SZKOŁY

(art. 22c pkt.1.1 oraz art. 22c pkt.2.1)

3.1 Zasady zatrudniania pracowników w szkole oraz dopuszczania innych osób do kontaktu nad małoletnim:

- a) osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich jest dyrektor szkoły
- b) Dyrektor Szkoły zapoznaje pracowników ze Standardami Ochrony Małoletnich oraz odbiera od każdego zatrudnionego pracownika oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich, obowiązującymi w szkole. Wzór oświadczenia pracownika został określony w *Załączniku nr 2* do niniejszej procedury.
- c) pracownicy nowo zatrudnieni w szkole są zapoznawani ze standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie, o którym mowa w ust. 2

d) Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników:

- 1) dyrektor Szkoły, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem uczniów lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w *Rejestrze z dostępem ograniczonym* lub *Rejestrze osób*, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr;
- 2) Dyrektor pobiera od kandydata informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności
- 3) jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów
- 4) Dyrektor pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej
- 5) *jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany, oraz że nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;
- 6) pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: *Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego*

oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

7) Wzór oświadczenia o niekaralności stanowi **Załącznik 1** do niniejszych Standardów.

3.2 Zasady bezpiecznych relacji małoletnich i personelu szkoły.

1. Zasady ogólne

Pracownicy dbają o bezpieczeństwo małoletnich podczas pobytu w szkole, monitorują ich sytuację i dobrostan.

Pracownicy wspierają małoletnich w pokonywaniu trudności. Pomoc uwzględnia: umiejętności rozwojowe dzieci i młodzieży, możliwości wynikające z niepełnosprawności oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, praktykantów i wolontariuszy.

2. Zasady komunikacji z małoletnimi, budujące dobre relacje

Personel:

- a) w komunikacji z małoletnimi zachowuje spokój, cierpliwość i szacunek; okazuje zrozumienie dla ich trudności i problemów
- b) reaguje według zasad konstruktywnej komunikacji i krytyki na każde obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa małoletnich oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród nich
- c) daje prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym
- d) komunikacja prowadzona jest w sposób konstruktywny, budujący relacje, a nie hierarchię zależności oraz nieufność i wrogość
- e) nie zawstydza, nie upokarza, nie lekceważy i nie obraża
- f) unika wypowiedzi nakazujących, komenderujących, nadmiernie moralizujących, krytykanckich. Nie wytyka błędów w sposób, który rani
- g) nie grozi, nie wyraża dezaprobaty wobec zachowania małoletniego czy jego postępów w nauce w sposób uwłaczający jego godności i poczuciu własnej wartości
- h) nie reaguje złośliwościami, sarkazmem na zachowanie małoletniego lub jego postępy w nauce, nie dowcipkuje i nie żartuje z małoletniego w sposób, który obniża jego poczucie własnej wartości
- i) słucha uważnie, udziela odpowiedzi adekwatnych do wieku małoletniego i danej sytuacji. W relacjach z małoletnim stosuje zasady pozytywnej komunikacji: aktywne słuchanie i komunikat JA.
- j) stosuje zasady konstruktywnej krytyki wobec, np. niewłaściwego zachowania małoletniego, tj. krytykuje w taki sposób, aby nie czuł się zraniony, zmuszony do obrony czy do kontrataku
- k) nie podnosi głosu w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa małoletniego lub innych osób.

- l) mówi wyraźnie, bez szeptu i krzyku, stara się utrzymać spokojny ton głosu. Utrzymuje kontakt wzrokowy. W czasie rozmowy znajduje się blisko drugiej osoby, ale nie narusza jej przestrzeni osobistej.

3. Komunikacja służąca rozwiązywaniu konfliktów i utrzymywaniu świadomej dyscypliny.

Personel:

W rozwiązywaniu konfliktów **stosuje zasady konstruktywnej komunikacji:**

- nie ocenia, nie uogólnia, nie interpretuje, nie daje „dobrych rad”, nie moralizuje
- wysłuchuje, stosuje komunikaty „JA”, upewnia się, czy dobrze rozumie swojego rozmówcę
- oddziela problem od osoby, wyraża brak akceptacji dla zachowania a nie człowieka
- skupia swoją uwagę na rozmówcy, koncentruje się na tym co mówi
- okazuje rozmówcy szacunek
- mówi wprost – otwarcie udziela konkretnych informacji zwrotnych.

W komunikacji z małoletnim podczas rozwiązywaniu konfliktów **wystrzega się:**

- tzw. stoperów komunikacyjnych: osądzania, krytykowania, wyzywania, rozkazywania, oskarżania, grożenia, odwracania uwagi
- błędu nadmiernej generalizacji (zamiast mówić o konkretnych sytuacjach i konkretnych przyczynach irytacji, złości, przypisuje się pewne zdarzenia stałym cechom osoby)
- niewłaściwego zrozumienia intencji rozmówcy
- niespójności komunikatu werbalnego z niewerbalnym

W procesie rozwiązywania konfliktu **dba o komunikację dającą małoletniemu poczucie bezpieczeństwa** emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą go od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla niego krzywdzące i rodzi poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia. Umiejętnie, w sposób konstruktywny uczestniczy w rozwiązywaniu konfliktów, stosując w zależności od potrzeb różne metody ich rozwiązywania, np. negocjacje, mediacje, arbitraż, facylitację.

Szybko reaguje na problemy związane z dyscypliną: rozwiązuje pojawiające się problemy bezpośrednio po naruszeniu zasad przez małoletniego

- nie podnosi nadmiernie głosu i nie krzyczy, zwraca uwagę tym, którzy łamią ustalony porządek
 - wykazuje empatię wobec małoletnich
 - ustala (przypomina) obowiązujące zasady – wyraźnie określa oczekiwane zachowania
 - metody dyscyplinowania dobiera adekwatnie do wieku i poziomu rozwoju. Metody te nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej (zakaz stosowania kar fizycznych).
 - upominając słownie, perswazyjnie, stara się opanować własne negatywne emocje, np. złość, zdenerwowanie
- b) jeśli zajdzie taka potrzeba przekazuje małoletniemu utrzymany w spokojnym tonie komunikat jasny, konkretny / rzeczowy, wolny od stygmatyzowania, nakierowany na ocenę zachowania małoletniego, a nie jego osoby

4. Zakaz stosowania przemocy wobec małoletniego w jakiegokolwiek formie, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym

- c) kontakty personelu z małoletnim nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Wszyscy małoletni są sprawiedliwie traktowani. Pracownicy nie dzielą ich i nie dyskryminują (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności)
- d) personel nie wykorzystuje wobec małoletnich relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

Personel nie stosuje żadnej formy przemocy fizycznej wobec małoletnich, np. takiej jak: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, klapsy, pociągnięcie za włosy, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk

Personel nie stosuje żadnej formy przemocy psychicznej wobec małoletnich, np. takiej jak:

- izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu
- stygmatyzowanie z powodu ich zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej
- wyszydzanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie
- nadmierne, wygórowane wymagania
- agresywne wypowiedzi i komentarze
- rozpowszechnianie wszelkich nieprawdziwych, poniżających materiałów.

Personel nie stosuje naruszających godność małoletniego wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązuje w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej w tym:

- komentarzy na temat ciała / wyglądu / ubioru z podtekstem seksualnym; dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci
- wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów
- nie pisze do małoletnich wulgarnych lub dwuznacznych smsów, e-maili,
- nie wdaje się w prywatne rozmowy małoletnich w mediach społecznościowych, nie zamieszcza komentarzy i nie udostępnia zdjęć, w jakimkolwiek podtekście lub kontekście erotycznym, które mogłyby wyrządzić krzywdę.

Personel nie narusza nietykalności osobistej małoletnich. Nie zachowuje się wobec nich w sposób niestosowny, np. nie dotyka, nie głaszcze, nie poklepuje w sposób poufaty, dwuznaczny w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych.

- e) Nie zmusza małoletnich do odbycia jakiejkolwiek aktywności o charakterze seksualnym
- f) nie prowokuje nieodpowiednich kontaktów z małoletnim, np. nie angażuje się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki czy brutalne zabawy fizyczne
- g) upewnia / informuje, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć bezpośrednio lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy
- h) zawsze jest przygotowany na wyjaśnienie swoich działań/zachowania.

Personel zachowuje szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Jeżeli małoletni dążyłyby do nawiązania

niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi, personel reaguje z wyczuciem, jednak stanowczo, a także pomaga małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.

- i) Personel równoważy potrzebę nadzoru z prawem małoletniego do prywatności, np. nie należy otaczać małoletnich osobistą opieką, której oni nie potrzebują
- j) przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie małoletniego zapewnia obecność innej osoby dorosłej
- k) w uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny pracownika z uczniem. Do sytuacji takich zaliczyć można: pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, jeśli typ niepełnosprawności tego wymaga, a uczeń / jego opiekun wyrazi zgodę; pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w spożywaniu posiłków; pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w poruszaniu się po szkole.

5. Zasady nawiązywania kontaktu z małoletnimi w godzinach pracy, za pomocą kanałów służbowych oraz w celach diagnostycznych i pomocowych.

- l) Kontaktując się z małoletnim personel traktuje go podmiotowo
- m) kontakt nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy
- n) co do zasady kontakt powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu
- o) personel nie zaprasza małoletnich do swojego miejsca zamieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy
- p) personel nie nawiązuje kontaktów poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie do nich zaproszeń w mediach społecznościowych. Nie kontaktuje się z nimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych)
- q) jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy, dziennik elektroniczny), a rodzice/ opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt
- r) utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli małoletni i jego rodzice / opiekunowie są osobami bliskimi dla personelu) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich, ich rodziców / opiekunów.

3.3 Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy małoletnimi, w tym zachowania niedozwolone.

1. Małoletni:

- mają prawo do przebywania i funkcjonowania w bezpiecznych dla nich warunkach, szczególnie dotyczących środowiska szkolnego. W związku z tym, nauczyciele i personel szkolny dokładają należytych starań w aspekcie ochrony uczniów
- mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania, określonych w statucie szkoły
- uznają prawo swoich rówieśników szkolnych do odmienności i zachowania, tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek,

pleć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie dyskryminują oraz nie naruszają praw innych małoletnich.

2. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec ich rówieśników:

- małoletni nie naruszają poczucia godności czy wartości osobistej innych. Są zobowiązani do respektowania praw i wolności swoich kolegów i koleżanek, wynikających ze społecznie przyjętych norm i wartości, takich jak: prawo do własnego zdania, prawo do poszukiwań i popełniania błędów, prawo do własnych poglądów, wyglądu i zachowania
- kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie wysokiej kultury osobistej, którą charakteryzuje: używanie zwrotów grzecznościowych, uprzejmość, życzliwość, poprawny i wolny od wulgaryzmów język, kontrola swojego zachowania i emocji, wyrażanie sądów i opinii w sposób nieobrażający i niekrzywdzący innych
- małoletni budują wzajemne relacje poprzez: niwelowanie potrzeby rywalizowania między sobą, a w zamian budowanie wzajemnego zrozumienia oraz konstruktywnego rozwiązywania powstałych problemów i konfliktów. Relacje między małoletnimi tworzone są w oparciu o akceptującą i wzajemny szacunek
- małoletni okazują zrozumienie dla trudności i problemów swoich rówieśników, oferując im pomoc. Nie wyśmiewają, nie krytykują, nie kpią, nie szydzą z ich słabości
- w kontaktach między sobą małoletni nie powinni zachowywać się prowokacyjnie i konkurencyjnie, nie powinni również mieć poczucia zagrożenia, czy odczuwać wrogości ze strony innych małoletnich
- małoletni mają prawo do własnych poglądów, opinii i punktu widzenia oraz pełnego wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy
- małoletni nie mogą akceptować, usprawiedliwiać ani stosować, z jakiegokolwiek powodu, agresji i przemocy fizycznej, słownej lub psychicznej
- mają obowiązek, przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach
- w sytuacji, kiedy małoletni jest świadkiem stosowania przez innego małoletniego jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np. poprzez: pomoc ofierze, ochronę ofiary czy szukanie pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami).

Wszyscy małoletni znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu ich rówieśników, gdzie i do kogo mogą zwrócić się o pomoc na terenie szkoły. W sytuacji, kiedy małoletni stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać pomoc.

3. Niedozwolone zachowania małoletnich w szkole obejmują:

- a) stosowanie agresji i przemocy fizycznej w różnych ich formach, np.:
 - bicie / uderzenie / popychanie / kopanie / opluwanie
 - wymuszenia
 - napastowanie seksualne
 - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą

- fizyczne zaczepki
 - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań
 - rzucanie w kogoś przedmiotami
- b) stosowanie agresji i przemocy słownej w różnych ich formach, np.:
- obelgi, wyzwiska
 - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary
 - bezpośrednio obrażanie ofiary
 - plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary
 - groźby
- c) stosowanie agresji i przemocy psychicznej w różnych ich formach, np.:
- poniżanie
 - wykluczanie / izolacja / milczenie / manipulowanie
 - pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu)
 - wulgarnie gesty
 - śledzenie / szpiegowanie
 - obraźliwe SMS-y i MMS-y
 - wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania
 - telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarnie, zastraszające
 - niszczenie / zabieranie rzeczy należących do ofiary
 - straszenie
 - gapienie się
 - szantażowanie
- d) stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole lub klasie, np.
- rzucanie kamieniami, przynoszenie do szkoły ostrych narzędzi, czy innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie szkoły
- e) nieuzasadnione opuszczanie sali lekcyjnej, bez zgody nauczyciela, wagarowanie, wyjście bez zezwolenia poza teren szkoły, w trakcie przerwy lub lekcji
- f) celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć organizowanych w szkole i poza nią
- g) celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu
- h) niewłaściwe zachowania podczas wycieczek szkolnych i przerw międzylekcyjnych, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych
- i) uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu
- j) rozprowadzanie i stosowanie narkotyków / środków odurzających
- k) niestosowne odzywanie się do kolegów lub innych osób w szkole lub poza nią
- l) używanie wulgaryzmów w szkole i poza nią
- m) celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności szkolnej
- n) kradzież / przywłaszczenie własności kolegów lub innych osób oraz własności szkolnej
- o) wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy od uczniów
- p) wysługiwanie się innymi uczniami w zamian za korzyści materialne
- q) rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z kolegami, udział w bójce

- r) szykanowanie uczniów lub innych osób w szkole, z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu
- s) niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów (bicie, wyzywanie, dokuczanie)
- t) znęcanie się (współdziałanie w znęcaniu się nad kolegami, zorganizowana przemoc, zastraszanie)
- u) aroganckie / niegrzeczne zachowanie wobec koleżanek i kolegów, wulgaryzmy, kłamanie, oszukiwanie
- v) fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów/osób, bez ich zgody
- w) upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób
- x) stosowanie wobec innych uczniów / innych osób różnych form cyberprzemocy.

3.4 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi

Obowiązkiem prawnym szkoły jest takie wykorzystanie sieci, które będzie adekwatne do poziomu dojrzałości poznawczej i emocjonalno-społecznej małoletniego oraz nie będzie mu szkodzić ani zagrażać jego rozwojowi psychofizycznemu.

Do potencjalnych zagrożeń płynących z użytkowania sieci należy zaliczyć:

- dostęp do treści niezgodnych z celami wychowania i edukacji (narkotyki, przemoc, pornografia, hazard)
- działalność innych użytkowników zagrażająca dobru małoletniego.

1. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

- a) Małoletni nie mają dostępu do infrastruktury sieciowej szkoły
- b) sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć
- c) rozwiązania organizacyjne na poziomie szkoły bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa
- d) na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie szkoły jest zainstalowane oraz systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe i firewall
- e) w szkole zatrudniony jest pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo sieci. Do jego obowiązków należą: zabezpieczenie sieci Internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację, co najmniej raz w miesiącu, odpowiedniego oprogramowania, sprawdzanie, co najmniej raz w miesiącu, czy na komputerach nie znajdują się niebezpieczne treści
- f) pracownicy posiadają indywidualny login i hasło, umożliwiające korzystanie z komputera na terenie szkoły, które zachowują w tajemnicy.
- g) Użytkownikowi komputera zabrania się: instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie, usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu.
- h) W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, ma on obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas zajęć.

- i) W ramach zajęć z wychowawcą lub nauczycielem informatyki przeprowadza się przynajmniej raz w roku szkolnym z uczniami warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu
- j) szkoła zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.

2. Zasady korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych

Małoletni ma prawo korzystać na terenie szkoły z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi zasadami. Przez pojęcie „telefon komórkowy” rozumie się także smartfon, urządzenie typu smartwatch itp. Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, słuchawki, itp.

- a) Małoletni przynoszą do szkoły telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców
- b) szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez małoletnich
- c) małoletni nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas zajęć lekcyjnych, treningów, warsztatów prowadzonych na terenie szkoły.
- d) małoletni ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon (bez wibracji) i schować go w torbie / plecaku przed rozpoczęciem zajęć. Telefon pozostaje niewidoczny zarówno dla małoletniego, jak i pozostałych osób
- e) telefony i inne urządzenia elektroniczne (np. tablety) można wykorzystywać podczas zajęć w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą prowadzącego zajęcia. Małoletni może korzystać z telefonu, a także innych urządzeń elektronicznych w celu wyszukania informacji niezbędnych do realizacji zadań podczas zajęć, po uzyskaniu zgody prowadzącego dane zajęcia lub na jego wyraźne polecenie
- f) jeśli małoletni czeka na ważną informację (połączenie, SMS) ma obowiązek poinformować o tym fakcie, poprosić o pozwolenie na skorzystanie z telefonu i ustalić sposób odebrania tej wiadomości. Dotyczy to także sytuacji, gdy wystąpiła pilna potrzeba skontaktowania się, np. z rodzicami lub w innej ważnej sprawie.
- g) Na terenie szkoły zakazuje się małoletnim filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych
- h) Powyższe nie dotyczy wydarzeń odbywających się w szkole, na rejestrację których udzielono zgody
- i) Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.

3. Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.

W przypadku naruszenia przez małoletniego zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły, pracownik bezzwłocznie informuje o tym fakcie rodziców / prawnych opiekunów małoletniego i wspólnie z rodzicami / prawnymi opiekunami ustala plan dalszego postępowania.

3.5 Zasady ochrony wizerunku małoletniego

Szkoła uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku. Wizerunek podlega ochronie na podstawie przepisów zawartych w Kodeksie cywilnym, w ustawie o prawie autorskim o prawach pokrewnych, a także na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych (RODO) – jako tzw. dana szczególnej kategorii przetwarzania.

- a) Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem (wymóg art. 8 RODO)
- b) osoba małoletnia powyżej 16 roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie
- c) zgody, o których mowa w pkt 3 i 4 są wyrażane w formie pisemnej – wyraźne i niedorozumiane. Zgody j/w. są jednocześnie zgodami na rozpowszechnianie wizerunku małoletniego wskazaną w art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych
- d) rodzice małoletniego / opiekunowie lub małoletni powyżej 16 roku życia wyrażając zgodę na upublicznienie wizerunku, określają precyzyjnie miejsca i kanały upubliczniania wizerunku, kontekst w jakim wizerunek będzie wykorzystany, a także okres upublicznienia
- e) Osoba wyrażająca zgodę otrzymuje klauzulę informacyjną o zasadach przetwarzania danych osobowych w postaci wizerunku małoletniego oraz jest informowana przez osobę reprezentującą administratora danych osobowych o przysługujących prawach, w tym prawie do wycofania zgody oraz innych, zgodnie z art. 5 RODO.
- f) Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców / opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji
- g) pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie placówki bez pisemnej zgody jego opiekuna
- h) niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna małoletniego – bez wiedzy i zgody tego opiekuna
- i) w przypadku utrwalania wizerunku małoletniego na zajęciach „otwartych”, „pokazowych” wymagana jest zgoda, jak w pkt 3 i 4.

3.6 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

- a) W szkole wdrożono Politykę ochrony danych osobowych osób fizycznych (pracowników, małoletnich, rodziców / opiekunów) oraz powołano Inspektora ochrony danych
- b) dokumentacja RODO została opracowana zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L z 2016 r. 119, s. 1 ze zm.) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018r. o ochronie danych osobowych z uwzględnieniem zasad:
 - zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości

- ograniczenia celu przetwarzania danych
 - minimalizacji danych
 - prawidłowości danych
 - ograniczenia przechowania danych
 - integralności i poufności danych
 - rozliczalności
- c) Osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych małoletnich i ich rodziców/opiekunów prawnych posiadają upoważnienie do przetwarzania ich danych osobowych na podstawie art. 6 i 9 RODO.
- d) Na potrzeby przetwarzania w formach zdalnych (przekazywanie danych osobowych do OKE, SIO, organów upoważnionych do przetwarzania danych osobowych małoletnich) opracowano zasady ich przetwarzania oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania – System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI).
- e) Każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości Polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych pod rygorem odpowiedzialności karnej i zobowiązanie do jej przestrzegania pod rygorem odpowiedzialności karnej.
- f) Rodzice / opiekunowie prawni małoletnich są informowani o przetwarzaniu danych osobowych poprzez klauzule informacyjne.
- g) Dyrektor szkoły wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
- h) Dane osobowe małoletnich zarejestrowane w formie pisemnej, teczka ucznia oraz inna dokumentacja pisemna zawierająca dane osobowe małoletnich jest chroniona w zamykanych szafach z ograniczonym dostępem do pomieszczeń ich przechowywania (sekretariat, gabinety psychologa, pedagoga).
- i) W szkole wdrożono odpowiednią procedurę postępowania na wypadek wystąpienia naruszenia ochrony danych osobowych.
- j) Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.
- k) Dane osobowe umieszczone w Niebieskiej Karcie „A” udostępniane są zespołowi interdyscyplinarnemu, powołanemu w trybie ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Rozdział IV

ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

4.1 Definicja przemocy domowej

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

4.2.1 Rodzaje przemocy domowej i ich charakterystyka

- a) **przemoc fizyczna** – to każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka. Często powoduje różnego rodzaju urazy
- b) **przemoc psychiczna** („maltretowanie psychiczne”) – to powtarzający się wzorec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic nie warte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych. Krzywdzenie psychiczne dziecka to kategoria, w której najczęściej nie ma widocznych dowodów winy sprawcy. Występują natomiast u dziecka objawy jako konsekwencja tego rodzaju przemocy. Podstawowym narzędziem zatrzymania przemocy psychicznej jest praca z rodziną, która odbywać się może w ramach procedury „Niebieskie Karty”
- c) **przemoc seksualna** – według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc seksualna to zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem i innym dzieckiem, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Aktywność taka może obejmować:
 - nakłanianie lub zmuszanie dziecka do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych
 - wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych
 - Wykorzystywanie dziecka do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych
- d) **zaniedbywanie** – to jedna z form krzywdzenia dziecka polegająca na incydentalnym bądź chronicznym niezaspokajaniu jego potrzeb oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodująca zaburzenia

jego zdrowia, a także generująca trudności rozwojowe. Ta forma przemocy wskazuje na potrzebę szerszej diagnozy systemu rodzinnego pod kątem wydolności wychowawczej rodziców.

Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego odbywa się poprzez:

- ujawnienie przez pokrzywdzonego przemocy domowej
- informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy
- analizę objawów krzywdzenia występujących u pokrzywdzonego
- ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

Ujawnienie przez małoletniego przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy poinformuje pracownika szkoły o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych. Ujawnienie jest dla małoletniego bardzo trudnym momentem, świadczy o dużym doznawanym bólu i determinacji.

Fakt ujawnienia nie podlega ocenie uwiarygodniającej ze strony pracownika szkoły, wymaga zareagowania!

Informacje o krzywdzeniu małoletniego mogą pochodzić od bezpośrednich świadków przemocy, np. od rodzica niekrzywdzącego, rodzeństwa, kolegi, koleżanki, sąsiada, osoby z dalszej rodziny, przypadkowego świadka przemocy.

W każdym przypadku informacje o przemocy wobec małoletniego wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze. Podobnie, jak w przypadku ujawnienia przemocy przez małoletniego, pracownik nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

Fakt ujawnienia przemocy przez osoby inne niż małoletni nie podlega ocenie uwiarygodniającej ze strony pracownika szkoły, wymaga zareagowania!

4.3 Zgłaszanie stosowania przemocy domowej przez małoletniego

- a) Każdy małoletni będący uczniem szkoły może zgłosić ustnie lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej
- b) zgłoszenie doznawanej krzywdy przez małoletniego może nastąpić w bezpośredniej rozmowie, SMS-em, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną dostępną, w każdym czasie
- c) w przypadku dziecka obcojęzycznego lub mającego trudności w mowie i piśmie, osoba, do której zgłosił się małoletni zapewnia pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnia komunikację w innych formach, np. poprzez wykorzystanie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji
- d) osoba, która powzięła informację od dziecka krzywdzonego podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia

- e) w przypadku zagrożenia życia małoletniego, po przekazaniu informacji dyrektorowi szkoły, zawiadania w trybie pilnym odpowiednie służby – Policję i pogotowie ratunkowe, o zagrożeniu życia małoletniego
- f) w ramach procedury funkcjonariusz policji: udziela niezbędnej pomocy osobie doznającej przemocy, w tym dostępu do pomocy medycznej, podejmuje czynności chroniące życie, zdrowie i mienie, zabezpiecza ślady i dowody przestępstwa oraz podejmuje działania mające na celu zapobieganie dalszym zagrożeniom mogącym występować w tej rodzinie, zgodnie z zasadami i procedurami postępowania w takiej sytuacji
- g) w przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie z procedurą.

4.4 Zgłaszanie podejrzenia przemocy domowej lub jej stosowania przez pracownika szkoły

- a) Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa u małoletniego symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy
- b) pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu dyrektorowi szkoły, dołączając pisemną notatkę zawierającą istotne informacje dotyczące: wyglądu, stanu, dolegliwości oraz zachowania małoletniego, cytaty jego wypowiedzi oraz podjęte działania
- c) Dyrektor szkoły lub inna osoba wskazana jako osoba upoważniona do prowadzenia spraw związanych z przemocą wobec małoletnich wraz z osobą zgłaszającą wypełniają tzw. Kartę zgłoszenia – **Załącznik 6**. Na karcie podpisują się: dyrektor szkoły i osoba zgłaszająca.

4.5 Zgłaszanie podejrzenia przemocy domowej lub jej stosowania przez osoby z zewnątrz

- a) Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec małoletniego ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy lub przemocy domowej
- b) w celu zgłoszenia stosowanej wobec małoletniego przemocy domowej w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia bezpośrednio dyrektorowi szkoły lub pedagogowi
- c) w trakcie rozmowy z dyrektorem szkoły lub pedagogiem, osoba wskazuje na fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego
- d) osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się dokumentem zawierającym fotografię oraz wskazać dane do kontaktu
- e) zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych udostępnionych dyrektorowi oraz zasadach ich przetwarzania i bezpieczeństwa danych osobowych
- f) w przypadku zgłoszeń anonimowych, w tym telefonicznych do sekretariatu szkoły, pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej
- g) w sytuacji, jak w punkt wyżej, pracownik sekretariatu zawiadania dyrektora szkoły o anonimowym zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej ze zgłaszającym lub wydruk ze skrzynki elektronicznej
- h) w przypadkach anonimowych zgłoszeń stosowanie przemocy wobec małoletniego podlega analizie i zdiagnozowaniu

- i) pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy lub jej stosowania wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik 6, w obecności – o ile to możliwe – osoby zgłaszającej i w trybie pilnym przekazuje ją koordynatorowi „Standardów ochrony małoletnich”. Na karcie podpisuje się osoba, do której wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca
- j) w przypadku, gdy zgłaszana przemoc zagraża życiu lub zdrowiu małoletniemu, osoba pozyskująca taką wiedzę, jest obowiązana w trybie pilnym zawiadomić Policję.

4.6 Wstępna diagnoza i ocena sytuacji osoby krzywdzonej

- a) W każdym przypadku zgłoszenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, dyrektor szkoły powołuje **Zespół Interwencyjny** do wstępnego zdiagnozowania sytuacji ofiary, w szczególności, tzw. czynniki ryzyka oraz dane świadczące o przemocy lub wykluczające ją: kto jest sprawcą krzywdzenia i w jakiej relacji pozostaje z małoletnim, jak często i od jak dawna jest krzywdzony, informacje o zachowaniach pozostałych członków rodziny wobec małoletniego, relacjach jakie ma małoletni z osobą rodzica niekrzywdzącego, osobach wspierających go, informacje o innych czynnikach towarzyszących przemocy – np. uzależnieniu od alkoholu rodziców
- b) w skład Zespołu Interwencyjnego wchodzi: psycholog, pedagog / pedagog specjalny, pracownik zgłaszający podejrzenie stosowania przemocy
- c) zaleca się, by Zespół przeprowadził rozmowę z osobą krzywdzoną i osobą zgłaszającą podejrzenie lub krzywdzenie małoletniego, a także z rodzicem / opiekunem „niekrzywdzącym”
- d) wstępną diagnozę przeprowadza się z wykorzystaniem karty obserwacji i diagnozy, będącej **Załącznikiem 7**, a w przypadku zaniedbania – kwestionariuszem diagnozującym oznaki zaniedbania – **Załącznik 8**.
- e) w przypadku uwiarygodnienia podejrzenia stosowania przemocy lub stwierdzenia jej stosowania, dyrektor szkoły wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”
- f) w przypadkach niewskazujących na wiarygodność zgłoszenia (pomówienie, konfabulacja, kłamstwo) – psycholog i pedagog prowadzą wnikliwą obserwację małoletniego i w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia ponownie w składzie, jak w pkt. 2 dokonują oceny sytuacji małoletniego.

4.7 Uzasadnienie do uruchamiania procedury „Niebieskie Karty.”

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” z jednej strony nakłada na pracowników szkoły obowiązek reagowania w każdej sytuacji podejrzenia przemocy wobec małoletniego. Z drugiej zaś daje możliwość skutecznej interdyscyplinarnej współpracy na rzecz pomocy i ochrony małoletniego i jego rodziny. Uruchamiając procedurę „Niebieskie Karty” pracownik szkoły otrzymuje możliwość udziału w grupach diagnostyczno-pomocowych składającym się z przedstawicieli także innych służb. Są to: pracownik socjalny, policjant, przedstawiciel ochrony zdrowia, przedstawiciel komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i opcjonalnie inni specjaliści, którzy znają sytuację rodzinną dziecka, np. przedstawiciel organizacji pozarządowej, kurator. Uczestnictwo w grupach diagnostyczno-pomocowych daje pracownikowi szkoły możliwość:

- a) wymiany informacji na temat dziecka i jego rodziny z innymi profesjonalistami

- b) podziału zadań mających na celu diagnozę sytuacji w rodzinie, ochronę małoletniego i monitorowanie jego sytuacji między przedstawicielami poszczególnych służb
- c) podejmowania decyzji o ewentualnej interwencji prawnej wspólnie z innymi profesjonalistami w zespole interwencyjnym
- d) wzajemnego wsparcia w pracy z małoletnim i jego rodziną.

4.8 Procedura „Niebieskie Karty”

Cel procedury

Celem niniejszej procedury jest wskazanie zasad postępowania pracowników szkoły i dyrektora placówki w przypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia.

1. Zakres procedury i ogólne zasady jej stosowania.
 - a) Procedura postępowania „Niebieskiej Karty” obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w szkole
 - b) nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor szkoły
 - c) dyrektor szkoły udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces pomocy ofierze przemocy domowej, w tym prawnej i organizacyjnej
 - d) w szkole wyznaczony jest Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich. W sytuacji prowadzenia dużej liczby przypadków lub ich złożoności i wielu działań, dyrektor może zadanie koordynacji kolejnych powierzyć innej osobie, przy czym nadal pozostają one w ogólnym rejestrze prowadzonym przez Koordynatora d.s. Standardów ochrony małoletnich
 - e) zasadą udzielania pomocy małoletniemu krzywdzonemu jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa ograniczona do osób pracujących z małoletnim
 - f) druki i formularze „Niebieskiej Karty – A” i „Niebieskiej Karty – B” znajdują się w sekretariacie szkoły
 - g) rejestr wszczętych procedur „Niebieskie Karty” prowadzi Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich
 - h) wgląd w dokumentację wszczętych procedur posiadają wyłącznie osoby upoważnione imiennie przez dyrektora szkoły
 - i) upoważnione osoby do wglądu w dokumentację wszczętych procedur „Niebieskie Karty” są zobowiązane do złożenia oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych umieszczonych w dokumentach - **Załącznik 3**
 - j) dokumentację związaną ze wszczętymi procedurami „Niebieskiej Karty” prowadzi i przechowuje Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich
 - k) po zakończeniu sprawy osoba ją prowadząca przekazuje teczkę z dokumentacją do sekretariatu szkoły
 - l) archiwizacja dokumentacji odbywa się na zasadach określonych w Instrukcji Archiwalnej.

2. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje z chwilą wypełnienia formularza Karty – „A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletnich lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

- a) Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy
- b) do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagany uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc domową ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza
- c) Dyrektor szkoły lub inna osoba wszczynając procedurę „Niebieskie Karty” ma prawo wykorzystać informacje zawarte we wstępnej diagnozie oceny sytuacji małoletniego – **Załącznik 7**, a także przeprowadzić rozmowę z małoletnim
- d) rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo
- e) czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty" przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również w obecności psychologa)
- f) żaden z formularzy "Niebieskich Kart" nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie czy stosowanie przemocy domowej
- g) po wypełnieniu karty – „A”, osoba dotknięta przemocą domową w rodzinie - rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie otrzymuje wypełniony formularz Karty – B
- h) formularz „B” jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc
- i) formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej
- j) wypełniony formularz – „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego
- k) osobą upoważnioną do przekazania formularza jest Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich lub inna osoba upoważniona
- l) wypełnienie formularza „A” nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań interwencyjnych zapewniających bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy.

4.9 Zalecenia do prowadzenia rozmowy z ofiarą przemocy domowej.

Celem rozmowy z małoletnim jest zebranie informacji potwierdzających (bądź niepotwierdzających) jego krzywdzenie w rodzinie, określających charakter i okoliczności zdarzeń, rolę i zachowanie innych członków rodziny oraz zidentyfikowanie sprawcy. Nie wolno jednak zapomnieć, że celem spotkania jest również – a może przede wszystkim - udzielenie małoletniemu wsparcia. Sposób prowadzenia rozmowy powinien uwzględniać jego wiek i możliwości rozwojowe, ale również to czy sam ujawnił doświadczenie krzywdy domowej, czy też podejrzenie zrodziło się w oparciu o inne przesłanki np. informacje osób trzecich czy zaobserwowane u małoletniego symptomy fizyczne i/lub behawioralne. W pierwszym przypadku pracownik szkoły, do którego zwrócił się małoletni musi pamiętać, że został uznany za tą osobę, u której można szukać wsparcia, której można zaufać. W drugim, nieodzowne jest zadbanie o zdobycie tego zaufania. Można porozmawiać na wstępie z małoletnim na tematy neutralne, ale dla niego istotne. Zapytać np. o zainteresowania, sukcesy, opinie na temat ważnych dla niego spraw.

Rozmowa musi być w miejscu bezpiecznym i cichym. Czas rozmowy jest czasem przeznaczonym tylko dla małoletniego. Nie ma tu miejsca na odbieranie telefonów, wychodzenie na chwilę w „pilnych sprawach”, okazywanie zniecierpliwienia. Małoletni musi widzieć i czuć, że teraz jest najważniejszy. Trzeba

liczyć się z tym, że może być nieprzygotowany do zwierzeń, nieprzyjemnie zaskoczony sytuacją, może starać się ukryć fakt krzywdzenia przez rodziców szczególnie, gdy sprawa będzie się wiązać z przemocą seksualną.

W rozmowie mogą mu towarzyszyć: uczucie wstydu, lęk o przyszłość swoją i swojej rodziny, lęk przed obwinianiem go przez rodziców za kłopoty wynikające z ujawnienia sprawy, lęk przed zemstą sprawcy przemocy, brak znajomości odpowiedniego słownictwa (szczególnie, gdy rozmowa będzie dotyczyć przemocy o podłożu seksualnym).

Mogą również ujawniać się mechanizmy obronne pozwalające małoletniemu radzić sobie z traumą. Mechanizmy chroniące go przed bólem, cierpieniem i samotnością. Pozwalające zachować mimo wszystko wiarę i przywiązanie do rodziców, ale utrudniające szczerą rozmowę. Są to:

- tłumienie - świadome unikanie bolesnych wspomnień lub uczuć
- wyparcie - usuwanie i niedopuszczanie do świadomości wspomnień, które przywołują bolesne skojarzenia
- zaprzeczenie - wmawiane sobie, że zdarzenie, którego doświadczył lub którego był świadkiem wcale nie miało miejsca („to się naprawdę nie zdarzyło”)
- minimalizacja - minimalizowanie znaczenia doznawanej krzywdy na zasadzie: „gorsze rzeczy się zdarzają”
- racjonalizacja - znajdowanie takiego wytłumaczenia dla zachowania osoby, która stosuje przemoc, aby zwolnić ich z odpowiedzialności za krzywdzenie.

Pracownik szkoły będzie musiał poradzić sobie z własnymi negatywnymi emocjami: lękiem, złością, poczuciem bezradności. Z obawą przed dodatkowym skrzywdzeniem dziecka podczas rozmowy i przed mieszaniem się w „nie swoje sprawy”.

Pierwszy krok w rozmowie, to nawiązanie dobrego kontaktu z dzieckiem. Jeżeli to się uda można delikatnie przejść do zadawania mu pytań. W tym momencie rozmowy trzeba zapewnić małoletniego, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć. Taka informacja wzmocni jego poczucie bezpieczeństwa i zmniejszy prawdopodobieństwo, że starając się spełnić oczekiwania rozmówcy będzie mówiło nieprawdę.

Oczywiście zasadą jest używanie w rozmowie prostego, zrozumiałego języka (zdania pojedyncze, bez podwójnych przeczeń, trudnych wyrazów itd.). Stawiane pytania powinny mieć otwarty charakter, umożliwiający małoletniemu opowiedzenie własnymi słowami o tym co mu się przytrafiło. Pytania takie mogą zaczynać się od wyrażen:

- czy możesz powiedzieć coś więcej na ten temat?
- czy chciałbyś jeszcze coś dodać?
- czy mógłbyś mi o tym opowiedzieć?
- wyjaśnij mi to dokładnie, chciałbym lepiej zrozumieć.

Nie można zadawać pytań sugerujących. Powinno się także unikać pytań zaczynających się od słów: „dlaczego”, „po co” mogących wywołać w małoletnim poczucie winy. Podczas swojej wypowiedzi małoletni cały czas powinien mieć świadomość, że jest uważnie słuchany. Pracownik szkoły powinien używać świadczących o tym sygnałów. Mogą mieć one charakter niewerbalny (gesty, mimika) jak również werbalny.

Sygnały werbalne to między innymi: zwroty parajęzykowe (np. *yhm, aha, no tak*), parafrazowanie i odzwierciedlanie. Parafrazowanie można wykorzystać, gdy w rozmowie nastąpi naturalna przerwa, gdy małoletni nagle zamilknie lub zawiesi głos na końcu zdania i da do zrozumienia, że czeka na jakąś reakcję. Istotą parafrazowania jest powtórzenie własnymi słowami tego, co powiedziało dziecko. Można je zacząć od

słów: *o ile dobrze Cię zrozumiałem... chcesz przez to powiedzieć, że... próbuję zrozumieć, to znaczy, że... czy mam rację myśląc, że...* Odzwierciedlanie to nazywanie odczuć rozmówcy podkreślające zrozumienie przekazów tak werbalnych jak i pozawerbalnych. Może zacząć się zwrotami: *widzę, że jest Ci smutno... wygląda na to, że bardzo Cię niepokoi...*

Dodatkowe wskazówki, którymi warto się kierować rozmawiając z małoletnim co do którego istnieje podejrzenie, że jest krzywdzone w rodzinie:

- a) trzeba zachować spokój
- b) nie można okazywać złości, zszokowania czy zakłopotania tym co małoletni mówi
- c) trzeba powstrzymać się od wypowiadania negatywnych sądów o „agresorze”
- d) nauczyciel, pedagog nie jest śledczym. W rozmowie, którą prowadzi nie chodzi o zbieranie dowodów, ustalanie szczegółów i niepodważalnych faktów. Jeżeli sprawa okaże się poważna ustali je sędzia i psycholog specjalista
- e) trzeba starać się oszczędzić małoletniemu traumy związanej z koniecznością kilkukrotnego powtarzania bolesnych szczegółów
- f) należy pozwolić ujawnić to, na co małoletni jest gotowy
- g) nie wolno pospieszać wypowiedzi, trzeba dostosować się do tempa relacjonowania wydarzeń
- h) należy małoletniego upewnić, że dobrze robi ujawniając krzywdy, których doznał, pochwalić go za to; zapewnić, że to co się stało nie jest jego winą, że nie ponosi również odpowiedzialności za to, że nie powiedział o tym, co mu się przydarzyło od razu
- i) należy przejawiać zaufanie i wiarę w to, co mówi i przyjmować to bez osądzania
- j) nie należy dramatyzować, tworzyć atmosfery sensacji, wyjątkowości wydarzeń, ale jednocześnie nie należy udawać przed nim, że wszystko jest w porządku
- k) małoletni powinien odczuć, że to o czym opowiada nie powinno mieć miejsca
- l) nie wolno zaprzeczać lub bagatelizować jego uczuć. Trzeba w tych uczuciach towarzyszyć. Wyrazić wprost, że się je widzi i rozumie. Nie mają w tym momencie większego sensu stwierdzenia typu wszystko będzie dobrze, nie płacz, nie przejmuj się. Można jednak starać się mu wytłumaczyć, że są uczniowie mające podobne problemy, z którymi czują się tak samo, że różne trudności, które przeżywa, np. ból fizyczny, koszmary nocne, złe samopoczucie itp., miną
- m) nie można obiecywać małoletniemu zachowania rozmowy w tajemnicy. Spełnienie obietnicy uniemożliwiłoby podjęcie jakiegokolwiek interwencji
- n) nie można składać innych pochopnych obietnic. Nie ma pewności, jak dalej potoczą się losy małoletniego. Nie wiadomo czy sprawca od razu zostanie odizolowany od niego, jak zareaguje jego rodzina, czy nikt inny już go nie skrzywdzi
- o) na koniec spotkania trzeba wyraźnie powiedzieć małoletniemu, że mu się wierzy i poinformować go, co dalej będzie się działo, z kim będą przeprowadzone rozmowy, aby spróbować mu pomóc
- p) rozmowę trzeba spróbować zakończyć jakąś pozytywną uwagą.

4.10 Zasady i procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”

Opis procedury reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobami, które mogą zgłosić o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być:

- a) poszkodowany małoletni (ofiara)
- b) jego rodzice (opiekunowie)
- c) świadkowie zdarzenia
- d) pracownicy szkoły

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia.

Zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- a) małoletni – ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje pracownika szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska
- b) pracownik szkoły oraz Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie, do ich obowiązków należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i jeśli to możliwe - sprawcami incydentu
- c) rodzic / opiekun prawny oraz jeśli zajdzie taka potrzeba policja zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

Ważne, aby nie konfrontować sprawcy cyberprzemocy z ofiarą!

3. Zabezpieczenie dowodów.

- a) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane
- b) należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e- mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

4. Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- a) telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania czy filmy)
- b) komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),
- c) strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację "wklej" w dokumencie Word lub Paint)
- d) e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).
- e) zidentyfikowanie sprawcy cyberprzemocy
- f) w sytuacji, gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów
- g) w przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

5. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

- a) Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczną
- b) podczas rozmowy z małoletnim, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać

- c) małoletni powinien otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa: nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e - mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu (oczywiście robią to rodzice).
- d) podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja małoletniego i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy)
- e) bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji małoletniego w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice małoletniego muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony pracowników szkoły
- f) sporządzenie dokumentacji z zajścia. Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów z poszkodowanym, ewentualnie, jeśli to możliwe ze sprawcą, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego pracownika powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakies dowody, powinny być załączone do dokumentacji
- g) powiadomienie sądu rodzinnego i policji.

W przypadku, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, konieczne jest zawiadomienie o sprawie sądu rodzinnego, w szczególności, kiedy pojawiają się informacje o innych przejawach jego demoralizacji. Podobnie postępuje się, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a sprawca nie wykazuje poprawy zachowania.

W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

4.11 Zasady i procedury postępowania w przypadku informacji o dostępie przez małoletniego do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą: zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

1. Telefony / kontakty alarmowe krajowe

Zgłaszanie nielegalnych treści: www.dyzurnet.pl, numer alarmowy **112**, (Policja – 112).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia:

- a) opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze małoletniego. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych

- b) identyfikacja sprawcy(-ów). W identyfikacji sprawców kluczową rolę odgrywają zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim biorą udział na ogół: twórca treści – np. pornograficznych oraz osoby, które udostępniły je.
- c) działania wobec ofiary zdarzenia - małoletnich – ofiarę lub świadka zdarzenia – począwszy od pierwszego etapu interwencji otacza się opieką psychologiczną.

Rozmowa z małoletnim przeprowadzana jest z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do w/w. treści.

Należy koniecznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia. W przypadku kontaktu małoletniego z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki do niego doszło. Poszukiwanie przez małoletniego tego typu treści w sieci lub podsuwanie ich przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego, np. kontaktów z osobami handlującymi narkotykami czy udziału w procesie rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.

2. Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem małoletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, szkoła – w porozumieniu z rodzicami małoletniego – niezwłocznie powiadamia Policję.

3. Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi

Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami / opiekunami prawnymi małoletniego.

4.12 Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia ucznia przestępczością i demoralizacją.

NARKOTYKI NA TERENIE SZKOŁY

1. Zabezpieczenie:

- substancję zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych wykorzystując np. rękawiczki lateksowe
- umieścić substancję w papierowej torebce, woreczku foliowym
- przenieść substancję w bezpieczne miejsce
- nauczyciel próbuje ustalić do kogo należy znaleziona substancja.

2. **Powiadomienie Dyrektora szkoły:** nauczyciel przekazuje Dyrektorowi zabezpieczoną substancję oraz informację z dotychczasowych ustaleń.

3. Powiadomienie Policji:

- Dyrektor wzywa do szkoły Policję
- Dyrektor przekazuje Policji substancję oraz informację o okolicznościach zdarzenia.

UCZEŃ Z NARKOTYKIEM

(należy dążyć do zapewnienia obecności dorosłego świadka podczas trwania procedury)

1. Zabezpieczenie:

- nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy
- nauczyciel w obecności innej osoby może polecić uczniowi wydanie substancji

UWAGA! TYLKO POLICJANT MA PRAWO PRZESZUKAĆ UCZNIA

2. Powiadomienie Dyrektora szkoły.

3. Powiadomienie rodziców ucznia:

- Dyrektor powiadamia rodziców dziecka
- do czasu przybycia Policji uczeń powinien przebywać w obecności nauczyciela.

4. **Powiadomienie Policji:** Dyrektor przekazuje zabezpieczoną substancję oraz informację dotyczącą okoliczności zdarzenia,

UCZEŃ POD WPLYWEM NARKOTYKÓW / ALKOHOLU

(należy dążyć do zapewnienia obecności dorosłego świadka podczas trwania procedury)

1. **Zabezpieczenie:** nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale nie pozostawia go samego.

2. **Pomoc medyczna:** wezwanie lekarza w przypadku, gdy uczeń swoim zachowaniem stwarza zagrożenie dla swojego życia lub zdrowia.

3. Powiadomienie Dyrektora szkoły.

4. **Powiadomienie rodziców ucznia** - zobowiązanie rodziców do odebrania ucznia ze szkoły.

5. Powiadomienie Policji:

- w celu zebrania i utrwalenia dowodów rzeczowych czynów karalnych i przejawów demoralizacji oraz

ustalenia czy nie doszło do przestępstwa na szkodę małoletniego (sprzedaż alkoholu nieletniemu, rozpijanie, udzielenie lub udzielanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowych środków odurzających i psychotropowych, umożliwienie użycia tych środków itp.)

- b) gdy rodzice odmawiają odebrania dziecka ze szkoły, a jest ono agresywne, swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób
- c) nauczyciel przekazuje informacje dotyczące okoliczności zdarzenia.

UCZEŃ – SPRAWCA CZYNU KARALNEGO

(ściganego z urzędu, np. bójka, znęcanie się, rozbój, kradzież, doprowadzenie małoletniego poniżej 15 roku życia do obcowania płciowego lub poddania się inne czynności seksualnej)

1. Zabezpieczenie:

- a) zapewnić pomoc lekarską pokrzywdzonemu
- b) przekazać sprawcę dyrektorowi
- c) w miarę możliwości sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, ustalić okoliczności, świadków zdarzenia.

NIE NAGŁAŚNIAĆ ZDARZENIA!

2. Powiadomienie Dyrektora szkoły.

3. Powiadomienie rodziców ucznia (sprawców i pokrzywdzonego).

4. Powiadomienie Policji:

- a) w celu zebrania i utrwalenia dowodów rzeczowych czynów karalnych i przejawów demoralizacji
- b) gdy rodzice odmawiają odebrania małoletniego ze szkoły, a jest on agresywny, swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób
- c) nauczyciel przekazuje informacje dotyczące okoliczności zdarzenia.
- d) **Zabezpieczenie przedmiotu** (np. narkotyki, telefon komórkowy, nóż itp.) - rzeczy pochodzące z przestępstwa pozostawić w miejscu znalezienia (zabezpieczyć przed zniszczeniem, używając np. rękawiczek lateksowych).

ROZDZIAŁ V

5.1. ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU SZKOŁY DO STOSOWANIA STANDARDÓW ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA TEJ CZYNNOŚCI.

Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu do stosowania standardów jest dyrektor szkoły. Przygotowanie personelu polega na pogłębianiu wiedzy i umiejętności rozpoznawania krzywdzenia, objawów, identyfikacji ryzyka krzywdzenia i podejmowania, zgodnie z prawem, właściwych działań, a także wiedzy z zakresu odpowiedzialności prawnej w przypadku zaniechania postępowania w celu ochrony i wsparcia małoletnich. Zakres szkoleń ustalany jest na podstawie wyników diagnozy potrzeb pracowników w tym zakresie. W szkole organizuje się wewnętrzne doskonalenie w zespołach psychologów i pedagogów, logopedów. Za ich organizację i przebieg odpowiada przewodniczący zespołów. Sporządzana jest lista obecności uczestników.

5.2 Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich.

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich w szkole (*Załącznik 12*):

1. Dyrektor szkoły
2. Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich
3. Wyznaczony psycholog / pedagog

5.3 Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji.

Dla każdego zdarzenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich zakładana jest imienna teczka z nazwiskiem małoletniego. Teczkę zakłada i prowadzi Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich.

Do czasu zakończenia sprawy teczka pozostaje w gabinecie Koordynatora d.s. Standardów ochrony małoletnich lub dyrektora szkoły i jest należycie chroniona przed dostępem osób nieuprawnionych.

W teczce umieszcza się:

- a) zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia lub zgłoszenie krzywdzenia – *Załącznik 6*;
- b) protokół rozmowy ze zgłaszającym, o ile jest możliwym jego sporządzenie
- c) kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy – *Załącznik 7 lub 8*.
- d) protokoły i notatki z rozmów z małoletnim i osobą jemu najbliższą lub niekrzywdzącym rodzicem / opiekunem.
- e) protokół z posiedzenia szkolnego zespołu interwencyjnego powołanego przez dyrektora
- f) kopię „Niebieskiej Karty – A”, w przypadku, gdy zostanie wszczęta procedura „Niebieskie Karty” – *Załącznik 9*.

- g) kopię „Niebieskiej Karty – B”, w przypadku, gdy została wszczęta procedura „Niebieskie Karty ” – Załącznik 10.
- h) protokoły z rozmów z osobą krzywdzącą – o ile taka będzie przeprowadzana
- i) korespondencję pomiędzy np. sądem rodzinnym, Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi
- j) Plan wspierania małoletniego
- k) karty monitorowania zachowań krzywdzonego, opinie wychowawcy i nauczycieli uczących małoletniego
- l) ocena efektywności wsparcia
- m) wykaz telefonów, adresów instytucji świadczących wsparcie ofiarom przemocy.

5.4. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu jego krzywdzenia opracowuje zespół powołany przez Dyrektora szkoły. W jego skład mogą wchodzić: koordynator d.s Standardów ochrony małoletnich, psycholog, pedagog.

1. Struktura dokumentu „Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia”

- a) imię i nazwisko
- b) imiona i nazwiska członków zespołu sporządzającego plan wsparcia
- c) tytuł, z jakiego został opracowany plan wsparcia
- d) diagnoza sytuacji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia
- e) cel wsparcia małoletniego
- f) identyfikacja zasobów wewnętrznych szkoły oraz źródeł zewnętrznych wsparcia dziecka - ofiary krzywdzenia
- g) zakres współdziałania szkoły z podmiotami zewnętrznymi na rzecz wsparcia małoletniego
- h) zakres, wymiar godzin, okres wsparcia udzielonego małoletniemu
- i) formy i metody wsparcia małoletniego
- j) ocena efektywności wsparcia udzielonego małoletniemu.

2. Ustalenie harmonogramu działań w ramach wsparcia udzielanego małoletniemu - ustalenie zakresu, wymiaru godzin, okresu wsparcia:

- a) zakres wsparcia wynika ze zdiagnozowanych w różnych obszarach indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz psychofizycznych małoletniego – ofiary krzywdzenia
- b) wymiar godzin i okres, w jakim będzie udzielane wsparcie zależy od doświadczanych przez małoletniego skutków krzywdy oraz zaobserwowanych efektów wsparcia w okresie ich monitorowania.

3. Ustalenie form i metod wsparcia małoletniego:

Przykładowe formy pracy:

- indywidualna – w zależności od rodzaju krzywdy – zgodnie z przyjętymi w szkole procedurami;
- zespołowa: warsztaty rozwojowe, zajęcia grupowe.

Przykładowe metody wsparcia krzywdzonego dziecka:

- bezpośrednia rozmowa z małoletnim prowadzona przez psychologa / pedagoga / logopedę

- warsztaty rozwojowe
- analiza dokumentacji związanej z sytuacją małoletniego
- obserwacja zachowania.

4. Ocena efektywności udzielanego wsparcia:

- zasady i sposób monitorowania efektów wsparcia, np.: 2 razy w roku szkolnym
- sposób – wyniki obserwacji prowadzonej przez specjalistów, rodziców / opiekunów prawnych dziecka (sojuszników dziecka) w czasie oferowanych formach wsparcia; wyniki rozmów z małoletnim; efekty wsparcia udzielanego małoletniemu przez podmioty zewnętrzne; analiza dostępnej dokumentacji
- ocena efektów wsparcia: ocena adekwatności udzielonego wsparcia do zdiagnozowanych potrzeb małoletniego – ofiary krzywdzenia.

5.5 Udostępnianie „Standardów ochrony małoletnich”.

W szkole opracowane zostały dwie wersje dokumentu „Standardów ochrony małoletnich:

- a) wersja „zupełna”, inaczej kompletna - dostępna w sekretariacie szkoły i u dyrektora szkoły w formie wydruku. Wgląd w wersję „zupełną” mają: wszyscy pracownicy, rodzice, zewnętrzne podmioty uprawnione do kontroli.
- b) wersja „skrócona” – przeznaczona dla małoletnich

Wersja „zupełna” i „skrócona” jest ogólnie dostępna ze względu na jej opublikowanie na stronie internetowej szkoły.

5.6 Zasady przeglądu i aktualizacji standardów.

Dyrektor szkoły dokonuje oceny stopnia znajomości i poprawności stosowania „Standardów ochrony małoletnich” na bieżąco, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

W przypadku zmian prawa, wymagającego ich wdrożenia w dokumencie nowelizacje są wprowadzane na tych samych zasadach, które obowiązywały przy wdrożeniu dokumentu.

Ewaluację przeprowadza Koordynator ds Standardów ochrony małoletnich z użyciem technik:

- a) analizy dokumentu
- b) wywiadów z rodzicami i pracownikami szkoły
- c) sondażu, z użyciem ankiety anonimowej
- d) dyskusji grupowej w zespołach psychologów / pedagogów.

Do ewaluacji Standardów wykorzystuje się anonimową ankietę monitorującą Standardy ochrony małoletnich stanowiącą *Załącznik nr 4*.

Raport z ewaluacji wraz z wnioskami i rekomendacjami Koordynator ds Standardów ochrony małoletnich przedstawia radzie pedagogicznej.

Załączniki

Załącznik 1	Wzór oświadczenia o niekaralności.
Załącznik 2	Oświadczenie od pracowników o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w standardach ochrony małoletnich.
Załącznik 3	Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia małoletniego oraz przetwarzanych danych osobowych.
Załącznik 4	Anonimowa ankieta monitorująca standardy ochrony dzieci.
Załącznik 5	Monitoring standardów – ankieta dla uczniów
Załącznik 6:	Oświadczenie opiekuna małoletniego o zapoznaniu się z obowiązującymi standardami ochrony małoletnich.
Załącznik 7	Karta zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego.
Załącznik 8	Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy domowej wobec małoletniego.
Załącznik 9	Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania.
Załącznik 10	Wzór formularza „Niebieska Karta – A”.
Załącznik 11	Wzór formularza „Niebieska Karta – B”.
Załącznik 12	Wersja skrócona dla uczniów.
Załącznik 13	Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich w szkole.
Załącznik 14	Rejestr zdarzeń podejrzenia o krzywdzenie.

Załącznik nr1 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI I ZOBOWIĄZANIU
DO PRZESTRZEGANIA PODSTAWOWYCH ZASAD OCHRONY MAŁOLETNIICH**

.....
miejsowość, data

Ja,nr PESEL.....
oświadczam, że nie byłam/-em skazana/-y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.
Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
podpis

Załącznik nr 2 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

.....
miejsowość, data

**OŚWIADCZENIE O ZNAJOMOŚCI I PRZESTRZEGANIU
ZASAD ZAWARTYCH W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNI
W ZESPOLE SZKÓŁ ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANYCH W KRAKOWIE**

Ja, nr PESEL.....
oświadczam, że zapoznałam/-em się ze Standardami Ochrony Małoletnich stosowanymi w Zespole Szkół
Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie oraz deklaruję, że będę ich przestrzegać.

.....
podpis

Załącznik nr 3 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

OŚWIADCZENIE O ZACHOWANIU POUFNOŚCI INFORMACJI POWZIĘTYCH W PROCESIE POSTĘPOWANIA W SPRAWIE KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO ORAZ PRZETWARZANYCH DANYCH OSOBOWYCH

Oświadczenie o poufności

1. Oświadczam, że:

- a) zapoznano mnie z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz Ustawy o Ochronie Danych Osobowych
- b) zapoznano mnie ze „Standardami Ochrony Małoletnich”, wdrożonymi w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie
- c) zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/-em przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, oraz że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym.

2. Zobowiązuję się do:

- a) przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach
- b) nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałem(am) dostęp za upoważnieniem administratora danych
- c) nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych w szkole
- d) wykonywania operacji przetwarzania danych, zgodnie z Regulaminem Ochrony Danych Osobowych;
- e) zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych
- f) ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem
- g) zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośrednio przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o Ochronie Danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

.....
(miejscowość, data)

.....
(czytelny podpis pracownika)

Załącznik nr 4 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

ANONIMOWA ANKIETA MONITORUJĄCA STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNI W ZESPOLE SZKÓŁ ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANYCH W KRAKOWIE

- zaznacz właściwą odpowiedź

1. Czy znasz dokument Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez dorosłych?

- Tak
- Nie

2. Czy zapoznałeś się z treścią tego dokumentu?

- Tak
- Nie

3. Czy stosujesz w swojej pracy wytyczne zawarte w Polityce ochrony dzieci?

- Tak
- Nie

4. Czy według Twojej oceny, w Twoim miejscu pracy przestrzegana jest ta polityka?

- Tak
- Nie

5. Czy zaobserwowałeś naruszenie tej polityki w swoim miejscu pracy?

- Tak

Jeśli tak, to jakiego rodzaju jest to naruszenie?

-
- Nie

6. Czy masz jakieś uwagi do polityki? Jakie?

7. Jaki punkt / zagadnienie należałoby do niej włączyć? Dlaczego? Jakie regulacje proponujesz?

8. Czy jakiś punkt / zagadnienie należałoby usunąć? Jaki? Dlaczego?

9. Czy jakiś punkt / zagadnienie należałoby zmienić? Jaki? Dlaczego? W jaki sposób?

Załącznik nr 5 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

**MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA DLA UCZNIÓW
ZESPOŁU SZKÓŁ ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANYCH W KRAKOWIE**

L.p	Odpowiedz na poniższe pytania:	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w naszej szkole?		
2.	Czy w sytuacji doświadczenia przemocy, krzywdy wiesz do kogo możesz się zwrócić, aby uzyskać pomoc?		
3.	Czy znalazł się ktoś, kto pomógł Ci i udzielił pomocy?		
4.	Czy byłeś/-eś świadkiem, gdy stosowano agresję / przemoc wobec kogoś innego? (Jeżeli tak, opisz poniżej tabeli jak zareagowałeś/zareagowałaś?)		
5.	Czy w Twojej klasie istnieje problem przemocy lub agresji?		
JEŚLI NA KTÓREŚ Z PYTAŃ W ANKIECIE MONITORING STANDARDÓW ODPOWIEDZIAŁEŚ TAK			
NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone?			
NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone?			
NAPISZ: Jakie działania podjąłeś?			
NAPISZ: Czy masz jakieś sugestie lub propozycję poprawy obowiązujących standardów?			

Załącznik nr 7 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

KARTA ZGŁOSZENIA

Dotyczy uczennicy / ucznia	
Osoba zgłaszająca:	Imię i nazwisko:	
	Dane do kontaktu:	
	Stopień pokrewieństwa:	
	Źródło wiedzy lub informacji o przemoc	
Data zgłoszenia:		
*Forma zgłoszenia:	pisemna, bezpośrednio, listownie, drogą elektroniczną <i>*niepotrzebne skreślić</i>	
Fakty wskazujące na stosowaną przemoc podane przez osobę zgłaszającą:		
Inne informacje o małoletnim, rodzinie:		
Wskazanie potencjalnej osoby/osób stosującej/-ych przemoc:		
..... Podpis osoby zgłaszającej:	 Podpis osoby przyjmującej zgłoszenie:

Załącznik nr 8 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

ARKUSZ DIAGNOSTYCZNY OCENY RYZYKA STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ WOBEC MAŁOLETNIEGO

List A: Informacja od dziecka lub osoby, która była bezpośrednim świadkiem przemocy

	TAK/NIE
A.1. Ktoś w domu bije małoletniego, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w niego przedmiotem, itp.	
A.2. Ktoś w domu używa wobec małoletniego wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.	
A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb małoletniego, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.	
A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną małoletniego, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności małoletniego, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem małoletniego, itp.	
A.5. Małoletni ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).	
A.6. Małoletni mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).	
A.7. Małoletni mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.	
A.8. Małoletni jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).	

Obserwacja pracownika szkoły lub placówki dotycząca rodzica:

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.	
---	--

Obserwacja pracownika szkoły lub placówki oświatowej dotycząca dziecka:

A.10. Małoletni ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.	
A.11. Małoletni ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a małoletni nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.	

Lista B: Obserwacja pracownika szkoły lub placówki oświatowej dotycząca dziecka:

B.1.	Małoletni odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.	
B.2.	Małoletni reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.	
B.3.	Małoletni zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne małoletniego, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.	
B.4.	Małoletni boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.	
B.5.	Małoletni często opuszcza zajęcia (dotyczy uczniów objętych obowiązkiem nauki) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecny bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.	

Informacje dotyczące rodziców / opiekunów prawnych:

B.6.	Postawa i zachowanie rodziców / opiekunów zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu małoletniego.	
B.7.	Rodzice / opiekunowie nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia małoletniemu.	
B.8.	Małoletni rozdzielony z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostający bez opieki osoby dorosłej.	
B.9.	Na terenie placówki rodzic / opiekun prawny jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.	
B.10.	Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.	

Lista C: Obserwacja pracownika szkoły lub placówki oświatowej lub informacja od osób będących w kontakcie z dzieckiem i rodzicami / opiekunami prawnymi:

C.1.	Karalność rodzica / /opiekuna za przemoc lub przemoc w rodzinie.	
C.2.	Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec małoletniego lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie.	
C.3.	Rodzic / opiekun nadużywający środków zmieniających świadomość, np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.	
C.4.	Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z małoletnim.	
C.5.	Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.	
C.6.	Małoletni o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje jeden lub więcej spośród wymienionych problemów: emocjonalne, społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.	
C.7.	Niskie kompetencje wychowawcze rodziców / opiekunów, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców / opiekunów rozwojem małoletniego.	
C.8.	Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.	
C.9.	Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.	

Załącznik nr 9 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

KWESTIONARIUSZ DIAGNOSTYCZNY DO OSZACOWANIA ZANIEDBANIA MAŁOLETNIEGO

L.p.	Symptomy wskazujące na zaniedbanie (forma przemocy)	tak	nie
1.	Nieadekwatne ubranie do pory roku lub pogody		
2.	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy		
3.	Brudna odzież		
4.	Brudne ciało		
5.	Nieprzyjemny zapach (insekty)		
6.	Brak podręczników i przyborów szkolnych		
7.	Kradzieże jedzenia lub innych przedmiotów		
8.	Przebywanie poza domem w późnych godzinach		
9.	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku		
10.	Ma dorosłych „kolegów”		
11.	Nie ma kolegów wśród rówieśników		
12.	Z trudem nawiązuje relacje		
13.	Izoluje się od rówieśników		
14.	Bije się po głowie/twarzy lub wrywa sobie włosy		
15.	Często ma ślady zadrapań/siniaków		
16.	Często odnosi obrażenia (skręcenia, złamania, skaleczenia)		
17.	Bije innych		
18.	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością		
19.	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem		
20.	Moczy się		
21.	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach		
22.	Boi się ciemności		
23.	Unika zajęć wychowania fizycznego		
24.	Unika sytuacji leżakowania w przedszkolu		
25.	Nie bierze udziału w wycieczkach		
26.	Podejmuje zachowania autodestrukcyjne wobec siebie, zwierząt		
27.	Miewa nagłe zmiany nastroju – od euforii do agresji		
28.	Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania		
29.	Nie odwzajemnia emocji		
30.	Odrzuca próby nawiązania bliskości		
31.	Ma wybuchy wściekłości		
32.	Nadmiernie skraca dystans fizyczny		
33.	Demonstruje zachowania seksualne		
34.	Nie docenia własnych osiągnięć		
35.	Ma koszmary nocne		
36.	Ma problemy szkolne		
37.	Inne:		

Uwaga! Informacje zachowania należy analizować biorąc pod uwagę całość informacji o rodzinie. Pojedynczych zachowań z listy nie można traktować jako jednoznacznie wskazujących na zaniedbanie.

Załącznik nr 10 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

„Niebieska karta – A”

.....
miejsowość, data

.....

.....

.....

nazwa i adres podmiotu, w którym jest zatrudniona osoba wypełniająca formularz „Niebieska karta – A”

W związku z powzięciem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia przez świadka przemocy domowej ustala się, co następuje:

I. Dane osoby/osób doznających przemocy domowej

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Małoletni (Tak/Nie)			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL			
Nazwa i adres miejsca pracy/nazwa i adres placówki oświatowej, do której uczęszcza małoletni			
Adres miejsca zamieszkania:			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
Adres miejsca pobytu (jeśli jest inny niż adres zamieszkania):			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą stosującą przemoc domową: (żona, była żona, partner, były partner, córka, syn, pasierb, matka, teść)			

* Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę zawierającą Tabelę I i opisać: **Załącznik 10a)**

Liczba małoletnich w środowisku domowym, w którym podejrzewa się stosowanie przemocy domowej

II. Dane osoby/osób stosujących przemoc domową

Dane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL		
Adres miejsca zamieszkania:		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		
Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Sytuacja zawodowa, w tym nazwa i adres miejsca pracy		
Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemocy domowej: (np.: żona, była żona, partner, były partner, córka, syn, pasierb, matka, teść)		

Czy osoba stosująca przemoc domową zachowywała się w następujący sposób: (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Osoby/formy przemocy domowej	Osoba 1 stosująca przemoc			Osoba 2 stosująca przemoc		
	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy
Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne <i>(wymień jakie)</i>						
Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne <i>(wymień jakie)</i>						
Przemoc seksualna ³⁾ : zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne <i>(wymień jakie)</i>						
Przemoc ekonomiczna: niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne <i>(wymień jakie)</i>						
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne <i>(wymień jakie)</i>						

Inne zaniedbanie: niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne (<i>wymień jakie</i>)						
--	--	--	--	--	--	--

A. Czy osoba doznająca przemocy domowej odniosła uszkodzenia ciała? (tak/nie)

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę zawierającą Tabelę V i opisać: **Załącznik 10b**

B. Czy w środowisku domowym była w przeszłości realizowana procedura „Niebieskie Karty”?

tak (kiedy?.....gdzie?.....) nie nie ustalono

C. Czy w środowisku domowym aktualnie jest realizowana procedura „Niebieskie Karty”?

tak nie nie ustalono

D. Czy osoba stosująca przemoc domową posiada broń palną?

tak nie nie ustalono

E. Czy osoba doznająca przemocy domowej czuje się bezpiecznie? (tak/nie)

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę zawierającą Tabelę IX i opisać: **Załącznik 10c**

Świadczenie stosowania przemocy domowej

tak (wypełnij tabelę)

nie ustalono

Dane	Świadek 1	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			
Wiek			
Adres miejsca zamieszkania			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu / nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<u>Stosunek świadka do osób</u> , wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np.: członek rodziny, osoba obca)			

Działania interwencyjne podjęte wobec osoby stosującej przemoc domową (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie		Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)			
Doprowadzenie do wytrzeźwienia			
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.)		
	na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.)		
Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej			
Powiadomienie organów ścigania			
Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby dotkniętej taką przemocą na określonej w metrach odległość			
Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową			

Działanie	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową		
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej		
Zawiadomienie komórki organizacyjnej Policji, właściwej w sprawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”		
Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni		
Poinformowanie o prawno-karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej		
Inne (wymień jakie?)		

F. **Działania interwencyjne podjęte wobec osoby doznającej przemocy domowej** (zaznacz w odpowiednim miejscu znak x):

Działanie	Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy
Udzielono pomocy ambulatoryjnej			
Przyjęto na leczenie szpitalne			
Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała			
Zapewniono schronienie w placówce całodobowej			
Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia			
Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego			
Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”			
Inne (wymień jakie?)			

G. **Dodatkowe informacje**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

H. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” nastąpiło przez (zaznacz w odpowiednim polu znak X):

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	
Funkcjonariusza Policji	
Żołnierza Żandarmerii Wojskowej	
Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	
Asystenta rodziny	
Nauczyciela	
Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego	
Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
Pedagoga, psychologa lub terapeuty, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	

.....
imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby wypełniającej formularz „Niebieska Karta – A”

.....
(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

Załącznik nr 11 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

„Niebieska karta – B”

INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Co to jest procedura „Niebieskie Karty”?

Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/(y).

W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

Co to jest przemoc domowa?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Kto może być osobą doznającą przemocy domowej?

- a) mąż, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni (np.: rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np.: dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej mąż oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania
- h) małoletni.

Najczęstsze formy przemocy domowej:

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

Ważne

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomogą Ci:

- a) **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- b) **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- c) **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- d) **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- e) **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- f) **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- g) **Placówki ochrony zdrowia** – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.

- h) **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- i) **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

Wykaz placówek funkcjonujących na Twoim terenie, udzielających pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej

* Uwaga: (dane wprowadza Zespół interwencyjny lub osoba, która wszczyna procedurę):

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Adres e-mail

Możesz zadzwonić do

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko małoletniego

.....

2. Przyczyna interwencji (osoba krzywdząca, forma krzywdzenia)

.....

3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia

.....

4. Opis działań podjętych przez psychologa, pedagoga, wychowawcę

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Spotkania z opiekunami dziecka.

.....

.....

.....

.....

6. Forma podjętej interwencji (podkreślić właściwe)

a) zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

b) wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka

c) inny rodzaj interwencji. Jaki?.....

7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencje) i data interwencji

.....

8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli szkoła je uzyskała, działania placówki, działania rodziców

.....

.....

.....

.....

.....

Załącznik nr 12 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

**OCHRONA PRZED KRZYWDZENIEM DZIECI I MŁODZIEŻY
W ZESPOLE SZKÓŁ ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANYCH
W KRAKOWIE**

- wersja skrócona -

Drodzy Uczniowie,

w naszej szkole obowiązują Standardy Ochrony Małoletnich – są to regulacje wewnętrzne, których celem jest zapewnienie Wam ochrony przed krzywdzeniem. W Standardach Ochrony Małoletnich odnajdziecie informacje na temat m.in.:

- zachowań, które w naszej szkole są nieakceptowalne zarówno wśród uczniów jak i na linii nauczyciel – uczeń,
- reakcji szkoły, gdy pojawią się ww. zachowania nieakceptowalne
- reakcji szkoły, gdy pracownik szkoły poweźmie informację, że któryś z uczniów jest krzywdzony poza szkołą.

Poniżej zamieszczamy:

- I. Wypis z Polityki ochrony małoletnich, która jest częścią Standardów Ochrony Małoletnich, zawierający zachowania akceptowane i nieakceptowane w szkole na linii uczeń – uczeń oraz nauczyciel – uczeń.
- II. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu.
- III. Sposoby postępowania w przypadku doznania aktów krzywdzenia
- IV. Kontakt do instytucji pozaszkolnych, z których można skorzystać, gdy potrzebna jest pomoc lub konsultacja w sprawach związanych z przemocą.

I. WYPIS Z POLITYKI OCHRONY MAŁOLETNIICH ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIICH

**W naszej szkole nie ma zgody na przemoc!
Ani fizyczną, ani psychiczną, ani słowną, ani cyberprzemoc!**

Zachowania POZYTYWNE

- W komunikacji z kolegami/koleżankami zachowuj szacunek, nie przerywaj innym wypowiedzi, słuchaj, gdy mówią
- pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, jeśli nie naruszają one dobra osobistego innych osób
- pamiętaj, że żarty, które nie bawią drugiej osoby, nie są żartami i taką zabawę słowną natychmiast przerywaj
- stosuj słowo „NIE”, jeśli dana forma interakcji Ci nie odpowiada
- jeśli pojawi się między Tobą a kolegą/koleżanką konflikt, spróbuj go rozwiązać stosując komunikat JA.

Przykład 5 kroków:

- Wycisz się, uspokój, zatrzymaj niepotrzebną kłótnię, zanim stracisz nad sobą kontrolę, a konflikt się tylko pogorszy, powiedz, co według Ciebie jest problemem, co jest przyczyną nieporozumienia, czego oczekujesz (komunikaty JA)
- słuchaj, co mówi druga osoba, jakie są jej odczucia, czego ona oczekuje i podsumuj to, co usłyszałeś/ usłyszałaś.
- upewnij się, że Twój rozmówca powiedział wszystko odnośnie swoich odczuć
- wymyślcie rozwiązanie, które będzie satysfakcjonujące dla Was obojga.

Jeśli nie uda się rozwiązać konfliktu – pamiętaj, że zawsze możesz zwrócić się o pomoc do wychowawcy lub pedagoga szkolnego.

- Szanuj przestrzeń intymną swoich kolegów i koleżanek
- Jeśli chcesz pożyczyć jakąś rzecz, zapytaj o zgodę właściciela
- Szanuj prawo innych do prywatności, nie przeglądaj rzeczy, zawartości telefonu, tabletu, komputera innych osób
- Unikaj wchodzenia w sytuacje, które mogą mieć dla Ciebie i innych negatywne konsekwencje.

Zachowania NEGATYWNE

NIE WOLNO CI:

- Krzyczeć na koleżanki, kolegów, lekceważyć, obrażać, wyśmiewać, wykluczać z grupy
- używać języka nienawiści ani tzw. hejtu
- bić, szturchać, popychać ani w inny sposób naruszać nietykalność fizyczną koleżanki / kolegi, ani używać jakiegokolwiek przemocy fizycznej
- nagrywać ani rozpowszechniać wizerunku kolegi / koleżanki bez ich jego / jej wyraźnej zgody
- wyrażać negatywnych, prześmiewczych komentarzy na temat zachowania, pracy, wyglądu kolegów/ koleżanek
- pożyczać rzeczy innych bez ich zgody
- zabierać, ukrywać rzeczy innych osób
- spożywać alkoholu, napojów energetycznych, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, ani zachęcać do ich spożycia kolegów / koleżanek

Jeżeli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, sytuacji ze strony innych dorosłych lub młodzieży, zawsze poinformuj o tym wychowawcę lub pedagoga szkolnego!

Zasady bezpiecznych relacji PRACOWNICY – MAŁOLETNI

- Nauczyciel/ka jest zobowiązany/a do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy ich reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka/ucznia są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich
- nauczyciele działają w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania osób małoletnich.

Zachowania POZYTYWNE nauczyciela / nauczycielki:

- W komunikacji z małoletnim zachowuje cierpliwość i szacunek słucha uważnie małoletniego i udziela mu odpowiedzi adekwatnych do WIEKU I SYTUACJI zapewnia małoletnich, że jeżeli czują się niekomfortowo z jakimś zachowaniem, sytuacją czy słowami, mogą o tym powiedzieć nauczycielowi lub wskazanej osobie (wychowawcy, pedagogowi szkolnemu, psychologowi szkolnemu) i mogą oczekiwać reakcji / pomocy

- docenia i szanuje wkład osób małoletnich w podejmowanie działań i traktuje równo (bez względu na ich płeć, światopogląd, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny, sprawność/niepełnosprawność i orientację seksualną)
- unika faworyzowania uczniów
- szanuje prawo małoletniego do prywatności, a jeżeli nauczyciel musi odstąpić od tej zasady, wyjaśnia to (np. aby chronić ucznia odstępuje od zasady poufności)
- podejmując decyzje dotyczące małoletniego, informuje go o tym i stara się brać pod uwagę jego oczekiwania
- unika zbędnego ryzyka w pracy z małoletnim – sprawdza czy sprzęt i otoczenie jest bezpieczne
- nauczyciel jest przygotowany na wyjaśnienie swoich działań wobec małoletnich
- zachowuje szczególną ostrożność wobec osób małoletnich, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. (Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że uczeń będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi.

W takich sytuacjach nauczyciel reaguje stanowczo, ale z wyczuciem, aby pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.

Zachowania NEGATYWNE nauczyciela / nauczycielki:

NAUCZYCIELOWI NIE WOLNO:

- Zawstyżać, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego
- krzyczeć na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z jego bezpieczeństwa lub innych małoletnich
- bić, szturchać, popychać ani w inny sposób naruszać nietykalności fizycznej małoletniego
- nie wolno nawiązywać z małoletnim jakichkolwiek relacji intymnych lub seksualnych (seksualne żarty, komentarze, gesty, udostępnianie treści erotycznych lub pornograficznych, bez względu na formę). Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie małoletnim przez pracownika lub pracownikiem przez małoletniego, muszą być zgłaszane dyrekcji
- utrzymywać wizerunku małoletniego dla potrzeb prywatnych (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych. Nie dotyczy to zdjęć dokumentujących dane wydarzenie zgodnie z art. 81 prawa autorskiego.
- zapraszać małoletnich do swojego prywatnego domu/mieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z małoletnimi poza godzinami pracy, nauczyciel musi poinformować o tym dyrekcję, a rodzice i małoletni muszą wyrazić zgodę na taki kontakt
- kontaktować się z małoletnimi przez prywatne kanały komunikacji i media (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych). Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi i ich rodzicami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, dziennik elektroniczny, telefon służbowy)
- proponować małoletnim alkoholu, napojów energetycznych, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w ich obecności.
- Jeżeli nauczyciel jest świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, sytuacji ze strony innych dorosłych lub osób małoletnich, zawsze informuje o tym dyrektora szkoły.

- jeżeli nauczyciel utrzymuje relacje towarzyskie lub rodzinne z rodzicami małoletniego (jeśli małoletni i rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika) nauczyciel zachowuje poufność wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.
- wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub jego rodziców. Nie wolno zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków
- nauczyciel nie podejmuje innego niż niezbędny kontakt fizyczny z osobą małoletnią.

Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z uczniem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby ucznia / uczennicy w danym momencie, uwzględnia wiek osoby małoletniej, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nauczyciel kieruje się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję ucznia / uczennicy, pytając o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie. Kontakt fizyczny z osobą małoletnią nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.

- Nauczycielowi nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej
- nie wolno zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby)
- nauczyciel nigdy nie dotyka małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny
- nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne
- podczas wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z małoletnim w jednym łóżku lub w jednym pokoju

Nauczyciel, który jest świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zawsze informuje o tym dyrektora szkoły.

Zachowania ZABRONIONE w naszej szkole

Uczniu, pamiętaj, że przemoc to:

- bicie
- kopanie
- popychanie
- szarpanie
- plucie
- podcinanie
- zamykanie (w toalecie, w szatni, w przebieralni, w sali)
- niszczenie rzeczy
- przezywanie
- ośmieszanie
- wyśmiewanie
- obrażanie
- grożenie
- szantażowanie
- obmawianie
- plotkowanie
- namawianie się przeciwko
- wrogie/obraźliwe gesty
- wykluczenie (izolowanie) z grupy, w grze, online
- manipulowanie relacjami
- robienie zdjęć, nagrywanie Cię bez Twojej zgody
- udostępnianie innym nagrań i zdjęć Twojej osoby bez Twojej zgody
- nakłanianie do pokazywania miejsc intymnych
- dotykание miejsc intymnych, zachęcanie do dotykania miejsc intymnych innych osób
- podglądanie, gdy się przebierasz

PAMIĘTAJ: jeśli potrzebujesz pomocy - ALARMUJ INNE OSOBY!

- w relacjach z dorosłymi wyżej wymienione zachowania także nie powinny mieć miejsca
- warto rozmawiać z innymi o zachowaniach, które Cię niepokoją lub są dla Ciebie niekomfortowe
- jeśli jakaś zabawa/propozycja Ci się nie podoba, masz prawo powiedzieć „nie”
- gdy mówisz „NIE”, to znaczy „NIE”
- Twoje ciało należy do Ciebie, intymne części ciała są szczególnie chronione

II. ZASADY BEZPIECZNEGO KORZYSTANIA Z INTERNETU

- Chroni siebie i swoje dane online – nie podawaj innym loginów i haseł, korzystaj z oprogramowania antywirusowego, unikaj klikania w nieznane linki i załączniki w wiadomościach e-mail, zadbaj o ustawienia bezpieczeństwa na portalach społecznościowych, na których jesteś, stosuj trudne do odgadnięcia hasła
- nie zapominaj, że w Internecie nie ma nic za darmo. Za to, co pobieramy płacimy w różny sposób: czasem pieniędzmi, a czasem własnymi danymi, zgodą na oglądanie reklam lub też nieświadomym ściągnięciem szkodliwego oprogramowania, które może przejąć kontrolę nad naszym urządzeniem
- pamiętaj, że Internet nie zapomina. Z rozwagą zamieszczaj zdjęcia (własne i innych) na portalach społecznościowych, bądź też rozważna/y, gdy w inny sposób udostępniasz je znajomym. Zanim wyślesz komuś zdjęcie, na którym nie jesteś całkowicie ubrany/a lub, które w inny sposób może cię kompromitować, zastanów się, czy jesteś na 100% pewny/a, że nie utracisz nad nim kontroli. **Gdy udostępniasz cudze zdjęcia – pytaj o zgodę!**
- Poznając nowych znajomych online, bądź nieufny/a. Pamiętaj, że osoba po drugiej stronie nie musi być tym, za kogo się podaje. Nawet jeśli widzisz ją na wideo czacie – nie wiesz, czy wszystko, co ci mówi jest prawdą
- nigdy nie wyśmiewaj, nie poniżaj, nie zastraszaj nikogo online! A jeśli dzieje się tak w gronie twoich znajomych – masz obowiązek powiedzieć o tym dorosłemu, któremu ufasz!

116 111

Anonimowy Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży:

Tam na pewno znajdziesz pomoc.

Pamiętaj również o zasadach bezpiecznego korzystania z INTERNETU

- Jeśli w sieci spotka Cię jakaś przykrość lub ktoś będzie na Tobie wymuszał zachowania, na które nie masz ochoty, domagał się pieniędzy itp. musisz poprosić o pomoc kogoś dorosłego – rodziców, pedagoga lub psychologa w szkole. Możesz również zadzwonić na anonimowy Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży
- jeśli trafisz w Internecie na treści, które uznasz za podejrzane – informuj o tym natychmiast zaufanego dorosłego. Unikaj stron z treściami, budzącymi u ciebie silne emocje. Pamiętaj, że zawsze możesz poinformować administratora strony, że takie treści znajdują się na tej stronie. Możesz to zrobić wykorzystując dane kontaktowe, a w wielu serwisach znajduje się przycisk zgłoszenia nadużycia, nieadekwatnych treści czy treści przemocowych

- nie ściągasz prac domowych z Internetu. To jest nie tylko zachowanie nieuczciwe, ale plagiat, a więc kradzież, czyli przestępstwo. Podobnie – nie ściągasz filmów, muzyki itp. z nielegalnych źródeł. To jest ścigane prawem przestępstwo, a robiąc tak stajesz się złodziejem!
- wykorzystując w swoich pracach domowych, referatach, prezentacjach itp. materiały znalezione w Internecie, zawsze podaj imię i nazwisko cytowanego autora oraz link do miejsca, z którego te materiały pobrałeś/aś
- staraj się mieć dużo innych aktywności, poza obecnością online. Uprawiaj sport, czytaj książki, spotykaj się w wolnym czasie z przyjaciółmi, opiekuj się zwierzętami. Unikniesz w ten sposób zagrożenia uzależnieniem od sieci.

III. SPOSOBY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DOZNANIA AKTÓW KRZYWDZENIA

ZAREAGUJEMY niezwłocznie

W przypadku, gdy doświadczyłeś krzywdzenia ze strony innego ucznia/innych uczniów lub byłeś świadkiem zachowania przemocowego, poinformuj o tym: wychowawcę lub nauczyciela, psychologa, pedagoga lub dyrektora.

PODEJMIEMY DZIAŁANIA, ABY:

- zapewnić Ci bezpieczeństwo i innym osobom doznającym przemocy zapewnić Ci wsparcie wyjaśnić sytuację ustalić dalszą ścieżkę postępowania wyciągnąć konsekwencje wobec osoby/osób stosującej/cych przemoc zgodnie ze Statutem szkoły i przepisami prawa,
- zapewnić, aby szkoła była miejscem wolnym od przemocy i agresji
- Jeśli doświadczyłeś krzywdzenia ze strony dorosłego, również rodzica, opiekuna lub byłeś świadkiem przemocy, poinformuj o tym: wychowawcę, nauczyciela, psychologa, pedagoga lub dyrektora (inną osobę niż ta, która stosowała przemoc).

Osoba, do której trafi zgłoszenie podejmie działania:

- przewidziane w regulacjach szkolnych – Polityce ochrony małoletnich, które zapewnią Ci i innym bezpieczeństwo oraz zapobiegają dalszym niedozwolonym zachowaniom

- przewidziane przepisami prawa, takie jak: powiadomienie Sądu, powiadomienie Policji, powiadomienie ośrodka pomocy społecznej.

Zwróć się do kogoś o pomoc. Sam problemu nie rozwiążesz!

PAMIĘTAJ, ŻE:

Jesteś chroniony prawnie przed czynami niedozwolonymi osób powyżej 17- roku życia. Każda osoba, która podejmie się czynności niedozwolonych zostanie ukarana zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku, gdy nie jesteś pewna/y czy dane zachowanie jest przemocą (dotyczy również przemocy w Internecie), czy jest zachowaniem niedozwolonym zawsze możesz podejść do pedagoga lub psychologa szkolnego, gdzie uzyskasz pomoc, wyjaśnienie, ustalicie dalsze działania. Ważne jest, abyś zwrócił/zwróciła się do kogoś o pomoc, gdyż wtedy szybciej problem, który się pojawia, można rozwiązać!

Twoje zgłoszenie nigdy nie zostanie zlekceważone, nie będziemy Cię oceniać.

Nie zawsze wychowawca, nauczyciel czy inny pracownik szkoły jest w stanie zauważyć, że w Twoim otoczeniu dzieje się coś niedobrego. Możesz także skorzystać z pomocy pozaszkolnej.

JEŚLI sam/a doznajesz krzywdy lub jesteś świadkiem krzywdzenia innego ucznia to NATYCHMIAST powiedz o tym komuś dorosłemu: dyrektorowi szkoły, wychowawcy, nauczycielowi, innemu dorosłemu, który jest dostępny na terenie szkoły!!!

IV. WYKAZ NUMERÓW TELEFONÓW, POD KTÓRYMI ZNAJDZIESZ WSPARCIE

116 111 - Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – dostępny 24h/7 dni

800 080 222 - Całodobowa infolinia dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli

800 120 002 – Ogólnopolskie Pogotowie Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – dostępny 24h/7 dni
niebieskalinia@niebieskalinia.info

22 594 91 00 - Antydepresyjny Telefon Forum Przeciw Depresji

22 668 70 00 – poradnia telefoniczna dla wszystkich osób pokrzywdzonych przestępstwem
– 7 dni w tygodniu, 12:00-18:00

22 425 98 48 - Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna

112 – w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia, mienia. Środowiska, bezpieczeństwa i porządku publicznego, umożliwia przekazanie zgłoszenia alarmowego

Załącznik nr 13 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

**OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA PRZYJMOWANIE ZGŁOSZEŃ O ZDARZENIACH KRZYWDZENIA
LUB KRZYWDZENIA MAŁOLETNICH W SZKOLE:**

1. Dyrektor szkoły
(imię i nazwisko)

2. Koordynator d.s. Standardów ochrony małoletnich
.....
(imię i nazwisko)

3. Wyznaczony psycholog/pedagog
(imię i nazwisko)

Załącznik nr 14 do Standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych w Krakowie

REJESTR ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA MAŁOLETNIICH

L.p.	Imię i nazwisko małoletniego, klasa	Data i miejsce interwencji, osoba interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba krzywdząca lub podejrzana o krzywdzenie małoletniego	Zastosowane procedury i formy pomocy małoletniemu	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis dyrektora
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							